

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 6 (6953-6954)
1999 йил 9 февраль, сешанба

Сотувда эркин
нархда

СЕН ЎЗБЕК БЎА!..

Тошкент туманидаги 25-мактаб ўқувчиси АБДУШУКУР «— Ўзбек тилини Навоий бобомиз бундан олти аср олдин оламга танитган эканлар, — дейишса хайрон бўламан. Ўзбек тили Навоий замонида йўқ бўлса, демак ўзбек миллати ҳам йўқ эканда, дегани эмасми бу?» — деб савол берса, очиги, бироз дудукланиб қолгандик. Чунки мактаб дарсликларида Навоий бобомиз икки дарё оралиғидаги халқларни якқалам қилганликлари ҳақида биламиз. «Хамса» номли шох асарларини туркийда ёзиб миллатга олтин тож қўйганларини ҳам кўп ёд олганмиз.

Ҳа, ёд олганмиз, кинофильмлар кўриб, устозлар сабоғини олиб бу ҳақда озми, кўпми тасаввурга эгамизу, ростини айтиш керак, Навоий бобомизнинг беш дostonдан иборат ўша «Хамса»сини Марк Твеннинг асарларидек ёки Ўткир Ҳошимов қиссаларидек берилиб ўқий олмаганмиз.

Абдушукурнинг саволи бизда ҳам ҳайрат, ҳам ҳурмат, ҳам жузъатни намоён этди. Ахир нега ҳайратланмайлик, олтинчи синф ўқувчиси олти асрдан аввал ҳам ўзбеклар борлигига чин дилдан ишониб турган бўлса?

Ўзбек асарлари ёзилиб, оламга ёйилганидан қалбимизга гурур сола билса?

Китобий исботлардан бизни ўз ишончлари сари жузъатлантирса?..

Навоий бобомиз ўз асарларини туркий-ўзбакий тил-

да ёзганлари рост. Лекин яна бир ростлик — биз ҳаммамиз бобомиз оламига нега сингиб кетолмадик-а? Балки, бунга сабаб, ўзимиздан, ўзлгимиздан чекиниб яшаганимиздир? Балки лоқайдлигимиз, балки қалбимизда гурур ва фахр туйғусини туя билмаганимиздандир?..

Аммо, яширмаймиз, Адушукур тенгиларнинг ота-оналарига «СССР — темир кўрғон, унинг граждандари ҳам бора-бора бир оила фарзандлари бўлиб кетишадди, натижада миллат йўқолиб, ҳамма битта тилда сўзлашади», — деб ишонтаришганди. Натижада арава-сига тушиб қўшиғини куйлашга, бир хил рақсга тушиб, қонимиз, шаънимизга иснод келтиришга уринибмиз-у, ҳайрият, улгуролмабмиз!.. Чунки ҳур-хур шамоллар эсиб қолди, кимлигимизни, қаердан келиб қаёққа кетаётганимизни очиқ-ойдин кўрсатиб берадиган юрт оталари, одил, мард инсонлар борлигини тан олдик. Абдушукурлар туғилди, уларнинг зийрак нигоҳлари кўнглимизга завқ ва шавқлар солиб, чиндан ҳам оққан дарёлар оқишига, йўқдан бор, бордан ҳеч нарсаси бўлмаслигига имон келтира бошладик.

Не бахтки, Абдушукурлар оламга тийрак қарай бошлашди:

Нега ўз бобомиз — Берунийнинг ҳамма асарлари бизда бўлмаслиги керак?

Нега Ибн Сино, Беруний,

Улуғбекларни бобомиз деймизу, уларнинг қолдирган меросларини қалбимизга жо қилиб ўқимаймиз?.. Бундай бўлиши мумкин эмас!.. деган исбот талаб қилмас жавоблар уларнинг фикру ҳаёлини банд этган. Ана шу бандлик эртанимизга умид уйғотади. Кўнглимиздаги гурур, нигоҳларимиздаги фахр ҳам шундан! Буни ҳам-

мадан аввал дилда туйган юртбошимиз бутун ишончимиз — ёшлардан, деб бежиз таъкидламаяптилар.

Абдушукур, сенинг тийрак нигоҳинг, зийрак қарашларинг олдида лол қолган кунларимизда юртбошимиз Ислон КАРИМОВ ёшларнинг сеvimли газетаси «Туркистон» мухбири саволларига бундай жавоб бердилар:

Миллий ғоя миллатни, халқни бирлаштиришга қаратилиши керак. Миллатни бўлиб ташлашга асос бўладиган ғоя бузғунчи ғоядир...

Ислон КАРИМОВ.

Ҳайр ўйинчоқларим,
Мен китоблар оламига кетаман энди!..

Фарғонадан қўш мактуб

33-ўрта мактабнинг расм-чизмачилик ўқитувчиси Муножот Абдусаломованинг саёй-ҳаракатлари билан мактабда ижодкор ўқувчиларнинг «1999-йил Аёллар йили» мавзусида расмлар кўрик-танлови ўтказилди.

Танловда ўқувчиларнинг Ҳаётга болаларча қарашлари ифодаланган расмлари намоёниш қилиниб, ҳайъат аъзолари томонидан Омина Яхёева, Ойхон Назаралиева, Шохрух Шомирзаевларнинг чизган расмлари юқори баҳоланди.

Васила АБДУВАЛИЕВА,
Бешарик туманидаги
33-мактабнинг
7-синф ўқувчиси.

Ҳозирги даврда ёшларни ҳар томонлама илмий, қобилиятли бўлиши устозларга боғлиқ. Тараққий этаётган ёш мамлакатимизнинг ёшларини келажакка мос қилиб тарбиялаш аввало мактаб остонасидан бошланади. Яқинда туманимизда рус адабиётининг шеърят султони А.С. Пушкиннинг 200 йиллик юбилейига бағишлаб 7-синфлар орасида беллашув бўлиб ўтди. Бу беллашувга бизнинг Муқимий номи 8-ўрта мактабдан Нодира Абдубанноева иштирок этди.

7 «А» — синф ўқувчиси Нодира ҳакамлар ҳайъатининг берган саволларига аниқ, лўнда жавоб берди. У беллашувда биринчи ўринни қўлга киритди. Биз Нодиранинг бу ютуғи билан чин дилдан қутлаймиз.

Шоҳида ЭРГАШЕВА,
Ўзбекистон тумани
Муқимий номи 8-ўрта мактабнинг
7 «А» — синф ўқувчиси.

Алишер НАВОЙИЙ

كۈن يۈتۈب ۈمري خاھۈن اھليدا بىر ۈر اىستاديم،

Лекин у камрок топилди, гарчи бисёр истадим.

Кимга ким жоним фидо айлаб соғиндим дам-бадам,

Эрмас эрди ёрликда чун вафодор истадим.

Билмадим олам элида йўқтурур мутлақ вафо,

Ваҳки, ۈмри ۈлча йўқтурур соғиниб ۈр истадим.

Улки топилмас башар жинсида ваҳ гафлат кўрунг,

Ким нари хайлида мен девонаи зор истадим.

Сирри ишқимни кўнгул кўз бирла фош этмак не тонг,

Қалбу тардаманки мен чун соҳиб асрор истадим.

Шайх бирла хонақаҳдин чун ёруғлуқ топмадим,

Дайри пири хизматиға қўйи хаммор истадим.

Эй Навоий, чун рафиқи топмадим, бу ғуссадин,

Ўзни бекаслик балосига гирифтор истадим.

«МАЪНОЛАР ХАЗИНАСИ» ДАН

Умринг ۈзоқ бўлсин болам,
Кۈн кўриб ۈр босиб юргин.
Кۈмринг қۈвнар, хуррам олам,
Тۈп қўй, палак ۈзиб юргин.

Гард, губордан ҳоли ҳовлинг
Монанд бўлсин соф юракка.
Кۈн, кۈн ора сўраб ҳолинг,
Ундасинлар гоз юрмакка.

Гурур отлик бир неъмат бор,
Иноят бор боболардан.
Ўзбеклигинг, ўзлигинг ۈр
Бўлса кетмас Бахт сен

Марддан.

Кўпни билган, кўпни кўрган
Халқнинг сенда умид кўзи:
Ўқи,
Изла,
Кашф эт,
Ўрган,
Сен ўзбек бўл, ўз юлдузи!..

БОШ МУҲАРРИР.

ОНА БОР УЙ

Ассалому алайкум «Тонг юлдузи» газетаси!

Мен сенинг ҳар бир саҳифангни ўқиб бормокдаман. Мана шу саҳифаларинг қаторида алоҳида «аёллар» мавзусида мақолалар чиқарсанг дейман. Чунки Президентимиз И. А. Каримов 1999 йилни «Аёллар йили» деб эълон қилдилар.

Менимча оилани оналарсиз тасаввур қилиш қийин бўлса керак. Чунки аёл унинг чиройи ва кўркидир. Аёли бор уй файзлидир.

Мен ҳам аёлларга узоқ-умр ва бахт-саодат тилаб қоламан. Уларнинг гўзал ва жозибадор бўлиб юришларини истайман.

Мукаддас ИКРОМОВА,
Тошкент шаҳридаги Абу Али Ибн Сино номи 105-мактабнинг 6-«А» синф ўқувчиси.

Ўқитувчим

Мактабимизда ўқитувчилар жуда кўп. Улардан бири Саида опа Сохибова бўладилар. Ўқувчилар меҳрини қозongan Саида опа бизга она тили ва адабиёт фанларидан дарс берадилар. Шеърларни ифодали ўқишни, мақолалар ёзишни ўргатадилар. Устозимизнинг биздан умидлари катта.

Биз ҳам уларни қадрлаймиз. 1999 йил «Аёллар йили»да уларга сиҳат-саломатлик ва келгуси ишларида омадлар тилаймиз.

Дилноза АСАДОВА,
Ғиждувон туманидаги 36-мактабнинг 7-«А» синф ўқувчиси.

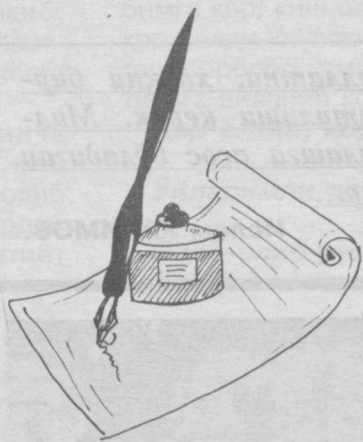
МЕНИНГ ОРЗУИМ

Энг ёруғ, энг ширин ва энг гўзал хаёл — орзу!

Ишонмасангиз, келажакнинг ҳақида бир орзу қилиб кўринг-а! Гўё қанот чиқариб кўкка парвоз қилаётгандек сезасиз ўзингизни. Дунёни унутиб, ўзимни еттинчи қават осмонда учиб юргандек ҳис қиламан. Дарров қўлимга қоғоз-қалам олиб, расм чизишга ўтираман: энг сеvimли машғулоти — расм чизиш. Келажакда рассом бўлмоқчи эмасман. Расм чизишга қизиқаман, ҳолос. Келажакда эса шифокор бўлмоқчиман. Кўзимнинг олдида оппоқ халат кий-

ган шифокор бўлиб юрганим лип-лип ўтаверади. Дунёга келиб йиғлаётган, тамшаниб-тамшаниб дунё юзини эндиgina кўрган чақалоқнинг соғлигини текшираётган бўламан. «Орзуга айб йўқ», дейди доно халқимиз. Ҳаётимиз мазмунига айланган болакайларимиз соғлигини назорат қилиб, уларни Мустақил Ватанимиз учун етук фарзанд бўлиб етишишларига ўз ҳиссамизни қўшишни ўйлайман.

Сарвиноз ТЎХТАЕВА,
Бухоро вилояти,
Шофиркон туманидаги
1-гимназиянинг,
10-синф ўқувчиси.

Бизга
ёзгандилар

ЖАСОРАТ ДАРСЛАРИ

— Нима учун Ватанни онага ўхшатамиз?

— Чунки меҳрибонликда Ватан билан она бир-бирларига яқиндилар. Оналар фарзандларни оқ сут бериб ўстирадилар. Ватан эса фарзандларни ўз бағрида яйратиб ўстиради. Шунинг учун оқ сут бериб ўстирган онамизни қанча яхши кўрсак, ўз бағрида ўстираётган Ватанимизни ҳам ўшанчалик яхши кўришимиз керак...

Бу савол-жавоб «Жасорат дарси» деб аталган янги аънавий дарсдан келтирилди.

Тошкент шаҳрининг Юнусобод туманидаги Ҳамза Умаров номи 253-ўрта мактабда бўлиб ўтган жасорат дарси гоятда қизиқарли бўлди. Мактаб илмий бўлим мудри Гавҳар Намозова ташаббуси билан ўтган жасорат дарсида мактаб ўқувчилари ўзларининг ватанпарварлик салоҳиятларини намоиш этдилар. Жасорат дарси сўнггида мактаб ўқувчилари ҳарбий машғулотлар муаллими Владимир Смолькин раҳбарлигида, арқон тортиш, тўпни ҳалқа ичига киритиш мусобақалари бўйича куч синашдилар. Бундай жисмоний бакуватлик синовидан сўнг Чоштепа маҳалласининг фаоллари командаларни ўз совринлари билан мукофотладилар.

Жасорат дарси сўнггида барча синфларда ватанпарварлик мавзуи бўйича чиқарилган деворий газеталар ҳам намоиш қилинди.

Ваҳобжон ТОЖИЕВ,
Чинобод санаторийси маданий-оммавий ишлар ташкилотчиси.

БАХТ ТИЛАЙМАН

Дунёда шундай инсонлар борки, улар ҳаётнинг мазмунини ўз касбини садоқат билан бажаришдан иборат, деб билади. Рус тили муаллими Розия Абдуваҳобова ана шундай касбга садоқатли инсонлардан биридир.

Жуссаси кичик, чаққон ва эпчил муаллима ўқувчилар қалбига тез йўл топа олади. Ҳар қандай ўқувчини ўзига беихтиёр жалб қилади. Унинг ширин, самимий, сўзлари ҳар қандай кишининг диққатини ўзига торта-

ди. Бунга сабаб, албатта муаллиманинг характеридаги оддийлигидир. Ўқувчиларни чин дилдан севиш, ёшларни илм-маърифатли қилиш ва уларнинг қалбига эзгулик уруғини сочиш, ўқитувчилар учун ҳамиша сеvimли бўлиб қолиш катта бахтдир.

Муаллимаимизни шу бахт асло тарк этмасин.

Гулзода БОЗОРОВА,
Ғиждувон туманидаги 29-сон умумтаълим мактабнинг 10-«А» синф ўқувчиси.

ЮТУҚЛАР ҚУВОНЧИ

Шу кунларда ўқувчиларнинг билимларини синаш мақсадида олимпиадалар ўтказилаяпти. Бизнинг туманда мактабимизнинг 10-«А» синф ўқувчиси Дилдора Гадоева она тили ва адабиётдан фахрли 1-ўринни, 9-синф ўқувчиси Болтаева Азиза рус тили ва адабиёти фанидан 2-ўринни эгалладилар. Фахрли ўқитувчиларимиздан бири Ну-

рулло Облоев яқинда Президентимиз томонидан таъсис этилган «Шухрат медали» билан тақдирландилар. Бундан ташқари, меҳрибон муаллимамиз Курсия Равшанова туманда бўлиб ўтган «Фидокор аёл» танловида 1-ўринни олдилар. Мактабимиз ўқувчиларининг билимлари лицей ва коллежларда билим олаётган ўқувчиларнинг билимидан қолишмайди. Бизга шундай мустақам билим бераётган барча муаллимларимизга миннатдорчилик билдирамиз.

Саёҳатхон ҚЎЗИЕВА,
Бухоро вилояти, Ғиждувон туманидаги 49-ўрта мактабнинг 9-«Д» синф ўқувчиси.

Кўзмунчоқ

ЁМОН КЎЗДАН АСРАЙДИМИ?

— Сочларингдан холанг ўргилсин! — елкаларинг билан битта бўлибди! — дейди қўшни аёл Маликахонга ҳавас билан тикилиб.

— Ойингга айт, кўзмунчоқ тақиб қўйсин, ёмон кўздан асрайди.

— Бор, холажониси, ҳар битта ўримида бор. — ғурур билан жавоб берди хонадан чиқиб келаётган онаси.

Қизиқ! Кўзмунчоқ шунчалик қимматбаҳо, шунчалар ҳаётини заруратми?

Баъзи қизларнинг сочида, зираги бандида, тақинчоқлар шодасида, шахсий машиналар «пешонасида», болакай-

ларнинг қўлларида кўрасиз уни.

Гўё баъзиларнинг таъбирига кўра мунчоғи бор одам турли балою офатлардан омон қолар эмиш! Содда одамларнинг ишонувчанлиги мўмай даромад орттириш йўлига тушган хунармандларга қўл келади. Аслида эса кўзмунчоқ кремний оксиди аралашмасидан тайёрланади. Энг муҳими, санитария гигиена қоидаларига амал қилиб яшаш керак. Парвариши яхши бўлган сочлар тўкилмайди, демак кўзмунчоқнинг зарурати йўқ. Яна билмадим. Шахсий фикримга момоларим нима деркин?..

Ёкутхон РАҲМОНОВА.

СЕВИБ ЎҚИЙМИЗ

Ассалому алайкум «Тонг юлдузи»! Мен сени бир ёшга улғайганинг билан табриклайман. Сенинг юлдузинг порлашини, келгуси ишларингда зафарлар қучишингни, саҳифаларинг бундан-да ранг-баранг бўлишини истайман. Биз сенинг ҳар бир сонингни интизорлик билан кутамиз ва севинч билан ўқиймиз.

Хасанбой ЖУМАНАЗАРОВ,
Чортоқ туманидаги Мирзо Улуғбек номидаги 22-ўрта мактабнинг 7-«А» синф ўқувчиси.

ХУШХАБАР

Совук қиш шамоли шаҳар кўчалари бўйлаб изғийди. У қасрлар ва юксак деворли уйлар тоmidан қорларни олиб ҳовли ва кўчаларга отади, жипс ёпилган дераза ва кўча эшикларига ўзини уради, ўткинчи одамларнинг эн-

ҲАМИША ЗАМОН ХИЗМАТИДА

гил-бошини юлқилайди...

Очиқ майдондан ўтиб тим остидаги ёпиқ дўкон олдида тўхтаган Али эгнини қокди, телпагини олиб унга ёпишган қорни силкитди-да, қайта кийди. У сал нафасини ростлаб олгач, шаҳдам одимлаб йўлида давом этди...

Али саройдаги Фиёсиддин поччасининг хонасига кириб, у билан кўришди. Алининг чехрасида шодлик ифодаси зухур этиб турар, поччасининг хизмат сафаридан қандай қайтганини сўраб ўтир-

масданоқ гап бошлади:

— Суюнчи берасиз почча, хушхабар олиб келдим. Сизга фарзанд ато қилди, ўғил! Бугун саҳар вақти опамизнинг кўзлари ёриди, — деди Али...

Фиёсиддин шодлик тўла кўзларини Алидан узмас, унинг сўзларини жон қулоғи билан тинглар эди. Алини яхши кўрар эди. Унинг хушхулқ, хуштаб ва дардманд йигит эканини, шеър ёзиш ва чолғучилик маҳорати, ҳаттотлиги, ўз мақсадлари йўлидаги ихлос

ва садоқати Фиёсиддинга маъқул эди.

— Раҳмат, сиздан ғоят миннатдорман, иним, — деди Фиёсиддин. — Яхши соатда хушхабар келтирдигиз. Жиянингизни сизнинг номингиз билан атаймиз. Сиздек шоир, фозил одам бўлсин. Яна шер ҳам қўшамиз. Шердек, жасур, қудратли бўлиб ўссин. Фарзандимизнинг номи Алишер бўлади!

Бу воқеа 1441 йилнинг 9 февралда содир бўлди...

Алишер
Навоийнинг
558
йиллиги

УМР ЯКУНИ

Совук қиш оқшомларидан бири. Султон Ҳусайн Бойқаро исён кўтарган ўғли Муҳаммад Ҳусайн Мирзога қарши қўшин тортиб кетган. Султон ўзи йўқ пайтда ҳокимиятни одатда Навоийга қолдирар эди.

Навоий кун бўйи девондаги ишлар билан банд бўларди. Кечалари эса ижодхонасидан чиқмайди. Аммо унинг хотири паршон, тани носог эди. Бир неча муддатдирки, Навоий ўзини ёмон сезади. Бош оғриши, қўл титроғи тез-тез безовта қилади. У доно мўсафидларга хос хушёрлик билан умрининг интиҳоси яқинлашаётганини сезар эди.

Навоий «Маҳбул-қулуб» («Кўнгилларнинг севгани»)нинг янги кўчирилган саҳифаларини кўздан кечирав экан, оҳиста овоз билан чиройли настаъликда ёзилган мисраларни ўқиди:

**Чин кетди йигитлику
узади қарилик,
Дам совуди, яъни
қолмади қон ҳам иссиқ.
Оғзига ҳаёт шарбати
бўлди аччиқ,
Ўлмоқ хушроқки, умр бу
навъ қаттиқ.**

Дарҳақиқат, инсон ниҳоятда бардошли. Мана саккиз йилдирки, унинг дўсти ва устози Абдураҳмон Жомий мангулик уйқусига чўмган. Бир умрлик дўстлар Саййид Ҳасан Ардашер, Муҳаммад Паҳлавонлар ҳам бақо дунёсига сафар этдилар. Навоийнинг олтмиш йиллик баракали, сермахсул умри ортда қолди. Ўша қадрдонлари ҳузурига етиш фурсати ҳам яқинлашди.

Орадан уч-тўрт кун ўтар-ўтмас 1500 йилнинг 31 декабрь куни Навоийда мияга қон қуйилиши касали юз берди ва 3 январ куни у олий зот ҳаётдан кўз юмди...

Инсон ҳаёти, унинг фаолияти, қадр-қимматини баҳралаб Навоий ёзган эди: **Халқ аро яхшироқ
дединг кимдир,
Эшитиб шубҳа айла
рафъ андин.
Яхшироқ бил уни улус
орақим,
Етса кўпроқ улусга нафъ
андин!**

МУҲИМ САНАЛАР

1441 йил 9 февраль. Алишер Ҳирот шаҳрида туғилди.

1447 йил Хуросондаги нотинчликлар сабабидан Алишерлар оиласининг Ироққа кўчиши.

1457. Абулқосим Бобирнинг Машҳадда вафоти. Алишернинг Машҳадда қолиб, Шайх Камол Турбатий, Хожа Муҳаммад Астрободийлар хайрихоҳлигида ўқишини давом эттириши.

1464. Ҳиротга қайтиши, Султон Абулсаиднинг Навоийга салбий муносабати.

1465. Навоий Самарқандда.

1469. Ҳусайн Бойқаронинг тахтга чиқиши. Навоийнинг Ҳиротга қайтиши. Мухдорлик лавозимига тайинланиши.

1472. Февраль. Навоийнинг вазирликка тайинланиши.

1487. Январь. Навоийнинг Астрободга ҳоким қилиб тайинланиши.

1488. Навоийнинг Ҳиротга қайтиши.

1501 йил, 3 январь Навоийнинг вафоти.

БЕШ БЕБАҲО ҲАЙКАЛ

Шарқ халқлари адабиётининг буюк ёдгорлиги «Ҳамса» («Бешлик») Навоий ижодининг юксак чўққисидир. Ундан олдин «Ҳамса» яратган ижодкорлар улуг Озарбайжон шоири Низомий Ганжавий (1141-1209), ҳинд форсий адабиёти намояндаси Ҳисрав Дехлавий (1253-1326) ва форс адабиётининг мумтоз вакили Абдураҳмон Жомийлардир. Бу ижодкорлар ўз дostonларини форсий тилда яратган эдилар.

Навоий ўз «Ҳамса»сини туркий (эски ўзбек) тилида яратди. Навоий «Ҳамса»сини тақшил этувчи беш дoston куйидагилардир:

«**Ҳайратул-аброр**» —

3988 байт.

«**Фарҳод ва Ширин**» —

5782 байт.

«**Лайли ва Мажнун**» —

3622 байт.

«**Сабъан сайёр**» —

5808 байт.

«**Садди Искандарий**» —

7215 байт.

Навоий «Ҳамса»сида жаъми 25.615 байт ёки 51.230 мисра шеър бор. Навоий бу улкан бешликни 1483-1485 йилларда ёзган.

ҒАЗАЛ МУЛКИНИНГ СУЛТОНИ

Навоий жуда катта бой шеърий хазина яратиб қолдирди. Бу хазинанинг асосини 45 минг мисрага яқин ўзбек тилидаги шеърларни ўз ичига олган «Ҳазойинул-маоний» («Маънолар хазинаси») қуллиёти ташкил этади. Қуллиёт 4 девондан иборат бўлиб, қуйидагича номланган:

«**Ғаройибус-сиғар**» — («Болалик ғаройиботлари») 11.437 мисра, 840 шеър.
«**Наводируш-шабоб**» —

(«Йигитлик нодирликлари») 10.847 мисра, 759 шеър.

«**Бадосил-васат**» — («Ўрта ёшлик гўзалликлари») 10.840 мисра, 740 шеър.

«**Фавойидул-кибар**» — («Кексалик фойдалари») 11.776 мисра, 793 шеър.

Айни пайтда 12 минг мисрадан зиёдроқ форс-тожик тилидаги шеърлар қуллиёти «Девони Фоний» ҳам кенг шухрат қозонган. Ундаги шеърлар доираси, ғоявий бадиий қиммати,

нафислиги ва тил бойлиги жиҳатидан Навоийнинг ўзбекча шеърлар қуллиёти қаторидан ўрин олади.

Бу ҳақда Навоий шундай ёзади: туркий тилда рангбаранг ширин маъноли шеърларим беҳадду-ҳисобдир. Агар қарасанг, форсий шеърларим ҳам бебаҳо лаълу гавҳардир. Гўё сўз бозорида дўкон очганман, бир томонда қандолат дўконю, бир томонда заргарлик...

ЗАМОНДОШЛАРИ НАВОИЙ ҲАҚИДА

Алишер ўн-ўн икки ёшла-ридаёқ илк шеърлари билан маълум бўлиб, катта санъаткор ва олимларнинг диққатини ўзига жалб қилган эди. Ўзининг «Мажолисун-нафоис»ида айтишича, ўша ёшида машҳур кекса шоир Миршоҳий билан хат ёзишиб турган.

Ёш Алишернинг истеъдодига юксак баҳо берган мавлоно Лутфий, Хонда-

мирнинг хабар беришича, унинг «Оразин ёпқоч...» деб бошланувчи ғазалини тинглаб, «агар муяссар бўлса эди, ўзимнинг ўн-ўн минг форсий ва туркий байтимни шу ғазалга алмаштирардим...» деган.

Навоий: «Бир соатлик адолат олтмиш йиллик ибодатдан афзал» деган сўзларга амал қилиб,

Устоз ижоди

ТАЪЗИМ

**Ўн бешинчи асрда, Назмий осмонда,
Мангуга нур сочган, эй бобо қуёш.**

**Туркий халқларимиз ўтли конида
Шеърият баҳсида абадий йўлдош.**

**Мен шоир эмасман, мухлисман холос,
Ниятим руҳингиз этмоқ бўлдим шод.**

**Мозийдан келади оташин овоз:
Ўзбегим яшайди — сиз ҳам барҳаёт!**

Рамазон БАҚОЕВ,
Бухоро вилояти, Гиждувон тумани, Алишер Навоий номидаги мактаб муаллими.

تەتلىمات
و مەن گەت مەن گەت
تەتلىمات
و مەن گەت مەن گەت
تەتلىمات
و مەن گەت مەن گەت

НАВОИЙ ЎГИТЛАРИ

Агар қилмади эл ҳимоят санга,
Ўзингдан керакдир шикоят санга.

Бўлса керак фикр ила шоҳи замон,
Яхшига яхшию, ёмонга ёмон.

Ёмон билан яхши орасида фарқдир,
Икки кеманинг учин тутган фарқдир.

Саҳифани ГУЛЮЗ тайёрлади.

ҚАБРИСТОНДАН КЕЛГАН ОВОЗ

Бу воқеага ҳали унча кўп бўлгани йўқ. Дам олиш куни эди. Мен Собир билан сугир ва қўйларни қирга ҳайдаб чиқдим. Қирнинг этак томонида қабристон бор. Ўша ерда ўт жуда сероб бўларди. Сугирларни ҳайдаб, ўзимиз қабристонга яқинроқ жойга бориб ўтирдик. Қуёш тиккага келганда, қорнимиз жуда очиб кетди. Ўзимизнинг «чўпонча» дастурхонга қўл узатган ҳам эдикки, қабристон томонидан қандайдир овоз келди.

— Парво қилма, қабристонга кимдир келгандир-да, — деди Собир. Бироз ўтмай яна шунақа овоз келди. Фақат у яқинроқдан эшитилди. — Кимдир йиғлаётими, — деди Собир яна. Биз яна парво қилмадик. Бир маҳал Собир менинг тепамга қараб, кўзлари катта-катта очилганча кўлидаги пиёласи титраб қолди. Орқамга ўғирилсам, тепамда оппоқ кийинган бир киши турарди. У қандайдир гўлдираган овоз билан: — Менга ҳам беринглар, жуда қорним очиб кетди, — деди. Иккаламиз бақирганча сой томонга қараб қочдик. Сойдаги катта тошнинг орқасига бориб беркиниб, овоз чиқармай

ётдик. Орадан қанча вақт ўтди, билмадим. Собир: — Отабек, юр, қайтайлик, сугирлар кетиб қолишмасин яна, — деди. Кўрка-писа ўша ерга бордик. Атрофда ҳеч ким кўринмас эди. Дастурхонимизнинг устида эса ҳеч вақо йўқ эди. Кеч киргач, уйга қайтдик. Мен бўлган воқеани бувимларга айтиб бердим. Шунда улар: — Туш пайтида жин ва ажиналар атрофда юришади. Энди у ерларга борманглар, дедилар. Акам эса.. «Ғани ўртоғимнинг шунақа одати бор. Сени ҳам кўрқитибди-да», — деди қулиб. Шу воқеадан кейин биз у ерларга бормаидиган бўлдик.

Отабек ҚОДИРОВ,
Паркент туманидаги
2-мактабнинг, 7-синф
ўқувчиси.

БЕДАЗОРДАГИ ШАРПАЛАР

Бу воқеани менга бувимлар айтиб берган эдилар. Уларнинг колхозда ишлаб юрган вақтлари экан. Бир куни трактор кутиб, кечга қолиб кетишибди. Нима қилишларини билмай турганларида бир аёлнинг ўғли машинада келиб қолибди. Аёллар машинага ўтиришибди ва йўлга тушишибди. Ҳалиги аёл: — Ҳайда, ўғлим, нега ҳайдамаяпсан, — дебди. Шунда ўғли: — Машина яп-янги, нима бўлдийкин, — деб машинадан тушиб, у ер,

бу ерини кавлай бошлабди. Шунда бедазор томонидан аллақандай ваҳимали қаҳқаҳалар келибди. Аёллар кўрқанларидан додлаб юборишибди. Кейин бир тўда отлар уларнинг машинаси томон бостириб кела бошлабди. Ҳалиги аёлнинг ўғли шоша-пиша машинани юргазмоқчи бўлар, машина эса сира юрмасмиш. Аёлларнинг бири йиғлар, кимдир жони борица худуга илтижо қилар экан. Шунда отлар зум ўтмай, бир

тўда шарпаларга айланиб қолибди. — Чироғингни ёқ, улар ёруғликдан кўрқишади, — дебди ҳалиги аёл. Шунда уларнинг ўғиллари машинанинг чироқларини ёқибди. Буни қарангки, шарпалар кўздан йўқолишибди.

Уйимизга бувимларнинг бирга ишлашган ўртоқлари келишса, албатта шу воқеани эслашади.

Азизбек ТУРСУНБОЕВ,
Паркент туманидаги
27-ўрта мактабнинг 4-«Б»
синф ўқувчиси.

ОҚМАЧИТ ТАРИХИ

Бир куни дадамлар менга: — «Отлан, ўғлим, Оқмачитга борамиз», — деб қолдилар. Севинганимдан нарсаларимни тез-тез йиғиштира бошладим. Биз Деҳқонободгача ўзимизнинг машинамизда, у ердан бошқа юк машинасида

очиб кутиб олдилар. Кейин тоғнинг энг баланд жойига чиқдик. У ерни айланиб юрар эканмиз, бир тепаликка келиб қолдик. У ерда оқ тошлар ҳар томонга сочилиб ётар, атрофи ўраб қўйилган экан. Биз бунинг сабабини сўрадик. Сай-

иноқ бўлган эканлар. Ҳар куни байрам бўлар, ҳамма ўйин-кулги қилар экан. Бу тепаликнинг ўрнида оппоқ мачит бўлган экан. Кунлардан бир кун бу ерга ёв бостириб келибди-да, ҳамма ёқ тўс-тўполон бўлиб кетибди. Душманлар ҳаммани бирма-бир қиличдан ўтказибди. Шунда бир тўда йигитлар одамларга қараб: — Сизлар Оқмачитга қараб қочинглар, биз ёвни чалғитиб турамиз, — дейишибди. Барча тирик қолган одамлар оқмачитга қараб қочишибди. Улар мачитга етиб боришгач, ёв кўлига таслим бўлгандан кўра, ўз бағринга ол, — деб ёлворибди. Шунда осмонда бирдан яшин чакнаб, бўрон бошланибди. Оқмачит ўз-ўзидан ер қаърига кириб кетибди. Бу тошлар эса оқмачитдан қолган тошлар экан. Биз дадамлар билан нобуд бўлган қишлоқ аҳолисига бир калима қуръон ўқиб, ўрнимиздан кўзгалдик. Йўлда Сайфулла ака Оқмачитни қайтадан тиклаш ниятлари бор эканлигини айтдилар. Мен бу қишлоқ аҳолисининг жасоратига қойил қолдим.

Жавоҳир ЭРГАШЕВ,
Паркент тумани.

АЛДОҚЧИ ХЎТИК

Салом, ҳурматли «Тонг юлдузи»!

Сенга бир воқеани ёзиб обораёпман.

Бир куни Хоним аммам канал бўйида ариқ қазиётган ўғилларини кўриб қайтаётган эканлар. Қиш кунлари бўлгани учун тезда қоронғу туша бошлабди. Аммамнинг олдида эшак минган қизлар кетаётган экан. Аммам қизларнинг орқасидан қорама-қора келаверибдилар. Қоронғи эмасми, аммам нимагадир қоқилиб йиқилиб тушибдилар. Ўрниларидан туриб этакларини қоқаётсалар ғира-ширада оқ хўтикчани кўриб қолибдилар. Бояги қизларнинг хўтикчалари бўлса керак, деб қарасалар

қизлар гойиб бўлганмиш. У вақтларда катта йўллар йўқ, ёлғизоёқ сўқмоқлардан юришар экан. Хўтикча олдинда, аммам орқада кетаверибдилар. Юриб-юриб қарасалар боя хўтикчани учратган жойга келиб қолибдилар. Шунда узокдан зўрға милтиллаб кўринаётган чироқни мўлжаллаб кетаверибдилар ва Марям момонинг уйига бориб қолибдилар. Шунда момо: — «Қизим, сени парилар алдаган кўринади. Уйингга эрталаб кетарсан. Бугун шу ерда ётиб қоласан», — дебдилар. Чунки аммам алданиб уйига қарама-қарши юрган эканлар-да.

Хосият РАЖАБОВА,
Нафис санъат лицейи
ўқувчиси.

Оқмачитга йўл олдик. Оқмачит тоғлар орасида жойлашган қишлоқ. Хавоси тоза, одамлари меҳмондўст. Ниҳоят, манзилга етиб келдик. Сайфулла ака дадамларнинг қалин дўстлари. Улар бизни кучоқ

фулла ака бир хўрсиндилар-у, аста гап бошладилар: — Бу воқеани ҳам менга бобомлар айтиб берган эдилар. Илгари бу ерда яшаган одамлар бир-бирлари билан жуда аҳил ва

Бундан юз йилларча аввал қишлоқдошларимиздан бирининг жуда чиройли, ўткир тигли пичоғи бўлган экан. У бир куни пичоғини кўтариб кетаётса, осмон баробар катта даҳшатли қуюн устига бостириб кела бошлабди. Қишлоқдошим саросималаниб, пичоғини қинидан чиқарибди-ю, қуюнга шиддат билан санчибди. Қуюн эса қўли бордек унинг пичоғини юлқиб олиб бадар кетибди.

Кунлардан бир куни пичоғини йўқотган одам бозор оралаб юрса, бир чол унинг пичоғини сотувга чиқариб ўтирган экан.

— Пичоқ меники, берасиз, — дебди у. Чол эса унамабди. Уларнинг ўртасида жанжал чиқибди. Жанжалнинг сабабига қизиққан одамлар уларнинг атрофига йиғилишибди. Шунда ҳалиги чол қуюнга айланибди-ю, осмону фалакка кўтарилиб, одамлар кўзидан гойиб бўлибди.

ЖИНЛАР БАЗМИ

Бу ҳам «Қуюн чол» воқеаси бўлган пайтларда юз берган экан. Қишлоқдошларимиздан бири ярим кечада отда кетаётиб, тўйхона устидан чиқибди. Катта гулхан атрофида чол-кампир, қиз-йигитлар карнай-сурнай садолари остида рақсга тушаётган эмишлар. Ораларидан биттаси югуриб чиқиб уни ҳам тўйхонага таклиф қилибди.

Қишлоқдошимиз отини дарахтга боғлаб, уларга қўшилиб рақсга тушиб кетибди. Кўп ўйнабди, хўб ўйнабди.

— Аввал ош, кейин рақс, — дея таомга чорлабди тўйхона эгаси. Ҳамма дастурхон атрофига жойлашибди. Дастурхон шундай безатилган экан-ки, дунёдаги барча ноз-неъматлар муҳайё эмиш. Лаганларда

ош келибди. Қишлоқдошимиз «Бисмиллохир раҳмонир раҳийм» деб ошга қўл узатган экан... атроф хувиллаб қолибди. Тўйхона ҳам йўқ, тўйхонадагилар ҳам йўқ, оти эса янтоққа боғлиқ турганмиш.

Қишлоқдошимиз «Жинлар базми»га дуч келган экан.

Даврон ШОМУРАТОВ,
Қорақалпоғистон
Республикаси, Қўнғирот
туманидаги Каримбой
Усманов номли мактабнинг
9-синф ўқувчиси.

ЁШ ИҚТИСОДЧИ

ҲАМ

ТОНГ ЮЛДУЗИГА

АЙЛАНДИ

Муҳтарам муштарийлар! Азиз ўқувчилар! Мана, 13 ойдан бери севимли "Тонг юлдузи"нинг бағрида "Ёш иқтисодчи" сизнинг мактабингизга, хонадонингизга қатнади. Ҳаётингиз билан, ҳаёлотингиз билан танишди. Гоҳ у шаклда, гоҳ бу шаклда сизга ҳамкорлик қилди, маслаҳатлар берди, қўлдан келганича, ўзи билганича йўл-йўриқлар кўрсатди. Сиздан ҳам кўп нарсаларни ўрганди. Иқтисодиётта оид мураккаб сабоқлар ортидаги таънафус саҳифаларида кўнглингизни олишга, у ёқ бу ёқдан гурунглашиб сизни дам олдиришга ҳаракат қилди. Бу уринишлар беиз кетмади: бутун «Ёш иқтисодчи»нинг минглаб дўстлари бор.

Демак, орадан ўтган бир йил сизу биз учун жуда самарали бўлди: "Ёш иқтисодчи" синов учун чиқарилган илова газета эди. Мана, у ўз муассислари - Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси, республика Халқ таълими вазирлиги ва "Соғлом авлод учун" Халқаро ҳайрия жамғармасининг тасдиғи билан мунтазам нашр эти-

ладиган бўлди. Энди у "Тонг юлдузи" газетаси билан бирлаштирилиб чиқарилади. Авваллари "Тонг юлдузи" фақат 8 саҳифалик ҳажмда нашр этиларди, энди эса у ёш иқтисодчилар эҳтиёжини ҳам қондирадиган шакл, ҳажм ва мазмунда 16 саҳифалик газета бўлиб боради ҳузурингизга!

Демак, "Ёш иқтисодчи" бошлаган ишлар ҳам "Тонг юлдузи"да давом этади. Хусусан, ундаги жами саҳифалар - "Мужда", "Компас", "Калит", "Дунё дарчаси", "Қаламча", "Кўприк", "Эҳтиром", "Муталаа", "Сабоқ", "Кўзгу", "Чарх", "Ўйин майдончаси" доимо сизнинг ҳамроҳингиз бўлиб қолади. "Табиат ойнаси" саҳифаларидаги "Оила ва экология - болалар нигоҳида", "Ватан чизгилари" ҳамда "Иқтисодиётдан сабоқлар" конкурслари давом этади.

Биз сиз билан хайрлашмаймиз. Аксинча кенг ҳажмли, кенг имкониятли "Тонг юлдузи" бўлиб ҳар ҳафта сизлар билан суҳбат кураимиз.

**Хурмат билан,
Ёш иқтисодчи.**

Республика ўқувчилар Техник ижодиёт Марказида Алишер Навоий таваллудининг 558 йиллигига бағишлаб "Турон заминининг порлоқ юлдузи" номли адабий кеча бўлиб ўтди. Кечада "Муқовалаш" тўғараги аъзолари Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижодига оид суҳбат ва мушоира ўтказдилар. Мушоирада бобомиз Алишер Навоийнинг ғазалларидан ёд бадий ўқиш бўлди. Кечамиз бошқа тўғарак аъзоларида ҳам қизиқарли таассурот қолдирди.

Маълумки, жаҳон маънавиятининг буюк сиймоси Алишер Навоий хижрий 844 йил рамазон ойининг 17-куни (1441 йил 9 феврал)да Хиротда туғилган. Алишер туғилган хонадон темурийлар саройига азалдан яқин ва юртда муайян нуфуз соҳиби эди. Бўлғуси шоирнинг отаси Ғиёсиддин Муҳаммад ўғлининг тарбиясига жиддий эътибор берди. Алишернинг шериятдаги илк устозлари - тоғаси Мир Саййид Қобулий ва Муҳаммад Али Ғарибийлардир.

Тақдир Алишер Навоийни замонанинг улуг ва шарафли кишиларига яқин қилди. Навоий 28 ёшида мукаммал билимлар эгаси, юртга танилган шоир ва тажрибали давлат арбоби даражасига етишган эди. Буюк мутафаккирга бағишланган тарихий ва илмий асарларда батафсил тавсиф қилинишича, 1469-1481 йиллар Алишер Навоийнинг ижтимоий ҳаёт ва ободончилик борасидаги энг фаол хизмат кўрсатган йиллари бўлган.

1483 йилдан Алишер Навоий ўзининг буюк "Ҳамса" асарини ёзишга киришди ва уни уч йилда тугатди. 1500 йилларга келиб шоирнинг ҳаёт шароити қийинлашиб, соғлиги заифлашиб қолса-да, бироқ у ижоддан тўхтамади. 1501 йилнинг бошида Алишер Навоий оғир касаллик чангалида вафот этди.

Буюк бобокалонимиз Алишер Навоий ижодини ўрга-

МАЪНАВИЯТИМИЗНИНГ ПОРЛОҚ ЮЛДУЗИ

ниш, унинг илмий таҳлили бўйича сўнгги йилларда қатор жиддий тадқиқотчилар иш олиб боришди. Бугунги кунда ҳам Навоийнинг адабий-маънавий мероси кўпгина олимларимизни илҳомлантириб келади. Ҳозирда мактаблар, хибонлар, кўчалар буюк шоиримиз номи билан юритилади. Унинг номида Ўзбекистон Давлат мукофоти таъсис этилган.

Республика кутубхонаси ҳам порлоқ юлдузимиз номида. Пойтахтимиздаги ер ости йўли (метро) бекатларидан бири шеърий султони исмини ўзи-

га олган. Бу бекат гўзаллик, нафсоат ва камолот саройини эслатади.

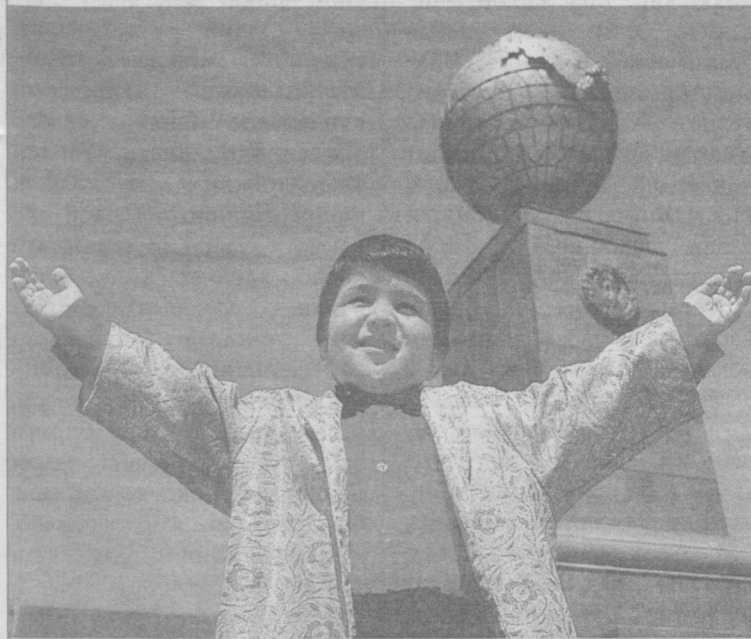
Мактабларда Навоий бобомизнинг асарлари чуқур таҳлил этилмоқда, ўқувчилар ул муборак зотнинг ҳар бир сатри маъзини чиқишга, ундан керакли хулосалар чиқаришга ҳаракат қилмоқда.

Шоир туғилган куни олди-дан бўлиб ўтган адабий кечамиз Навоий ҳазинасига йўл олувчи калит бўлиб хизмат қилди.

Камола ОРТИҚБОЕВА.

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлигида

ИСТЕЪДОДЛИ БОЛАЛАР - МУШОИРАГА! ИҚТИДОРЛИ БОЛАЛАР - ЮРТ ЭЪТИБОРИГА!

Сезяпсизми, она юртимизда илк баҳор нафаси кезиб қолди. Ариқлар ёқалари яшилланиб бормоқда. Гулзорлару йўлаклар четларида бинафшалар мўралаётир. Тоғ

ёнбағирларидаги улкан дарахтлар паналарида бойчечаклар ғимирлаб, ер таталаб ёруғликка интилмоқда.

Ҳа, табиатда янгилашиб, яратиш иштиёқи авжида.

Бундай ҳаётга ошuftалик - изланиш, яратиш, гўзалликка ташналик ҳисси болажонлар қалбида ҳам мавж урмоқда. Ёш юракларда илҳом булоқлари кўз очаётир. Жамиятимизда бу зилол чашмаларни кашф этиш, уларнинг уринишларини қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари эса аллақачон кўриб қўйилган.

Ҳар йили мана шундай баҳор фасли арафасида республикамизда иқтидорли болалар кўрик-танловининг илк босқичи мусобақалари ўтказилиши анъанага айланиб қолган. Танловнинг туман ва вилоят босқичларида 3 нафардан ғолиб танлаб олинар ва улар кузда - Тил байрами кунлари пойтахтимизда, яна ўзаро беллашишар ва тантанали равишда тақдирланар эдилар.

1999 йил бу тадбирларга тубдан ўзгартишлар киритилди. Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги иқтидори борки ҳар бола ўзича музаффар, ҳар бир истеъдод соҳиби - ўзи мутлақ ғолиба, деган шиор билан чиқди. Ва кўрик-танловлар ўрнига энди республикамизда истеъдодлилар, иқтидорлилар

фестивалини ўтказишга қарор қилинди.

Февраль ойининг биринчи ҳафтасида республикамиз туманларида фестивалнинг илк босқичи бошланди. Унда ёш шоир ва ёзувчилар, рассомлар, бастакорлар, ҳайкалтарошлар, меъморлар, наққошлар, тасвир ва мўъжаз тасвир ижодкорлари, ўймакорлар ва ганчкорлар, зардўзлар, дўппи ва қийиққа қатим тортувчилар, қўлда ва машинада гул соловчи бадий каштачилар - қисқаси, жамики юраги гул, қўли гул йигит-қизлар бор маҳоратларини намойиш этишмоқда. Бу йилги кўргазмаларда ёш тарихчилар, ўлкашунослар ва экологлар ҳам қатнашишга мўйссар бўлишди.

Аллоҳ сийлаган, эл орзиқиб кутаётган азиз истеъдодли, иқтидорли болалар! Бойчечакдек беғубор асарларингизнинг бўйидан дўстларингизни баҳраманд этишдан ийманманг! Суйгун ва туйгун навқирон хунармандлар, қалдирғоч буюмларингиз диллар тўрисида жой олсин.

Фестивалга - марҳабо, азизлар!

ФУТБОЛ МАЙДОНИДА - ҚИЗЛАР

Нукус шаҳридаги 9 ва 31-мактаблар спорт мажмуаларида Қорақалпоғистон еспубликаси хотин-қизлари орасида мини футбол бўйича биринчилик мусобақалари бўлиб ўтди. Беш кун давом этган беллашувларда 16 жамоа қатнашди. Каттиқ баҳслашувларда 21-мактабнинг қизлар жамоаси ғолиб бўлди. Уларни мини-футбол бўйича республика биринчилигида фаол қатнашаётган "Қирқ қиз" жамоасининг муносиб ўринбосарлари дейиш мумкин.

ШОХИМАРДОНЛИКЛАРГА ЁРДАМ

Баҳор ойларида ногоҳ сув тошқинидан жабр кўрган Шохимардон аҳолисига моддий ва маънавий кўмак бериш ишлари тўхтаганича йўқ. Яқинда бу ҳудуд аҳолисига Германиядан инсонпарварлик ёрдами келди. Қиш-қировли кунларда йўқлов, меҳроқибат рамзи бўлиб келган 240 тонна ун одамлар кўнглида ўзаро ҳурмат ва қадр тимсоли бўлиб қолди. (ЎЗА).

ЎЗ КЕЛАЖАТИМИЗНИ ЎЗ ҚЎЛИМИЗ БИЛАН ҚУРМОҚДАМИЗ

Президент
Ислом
Каримовнинг
“Туркистон”

газетаси мухбири
саволларига жавобларидан

● Менинг раҳбарлик лавозимида меҳнат қилган тажрибамдан чиқарган энг муҳим ҳаётий ҳулосам шуки, адолат биз қураётган жамиятнинг мезони бўлмоғи даркор.

● Ватан, миллат тақдири ҳал бўладиган қалтис вазиятларда тўғри йўлни танлай олиш учун аввало тарихни ва ҳаётнинг аччиқ-чучугини билиш керак экан. Тарих инсоннинг кўзини очар экан. Шунда кўп хато-ларнинг олдини олиш мумкин бўлар экан. Чунки инсоният тарихида даврлар, жараёнлар чархпалак каби айланиб, қайтарилиб туради. Фақат бу ҳолатлар янги тарихий босқичда янгича шаклда рўй беради.

● Энди инкор қилиш кайфиятидан бунёдкорлик кайфиятига ўтиш пайти келди.

Яқин ўтмишимизнинг яна бир сабоғи шуки, миллат, давлат, жамият тақдири ҳал бўлаётган паллада ўзлигимизни англаш, маънавий илдишларимизни унутмаслик катта аҳамиятга эга.

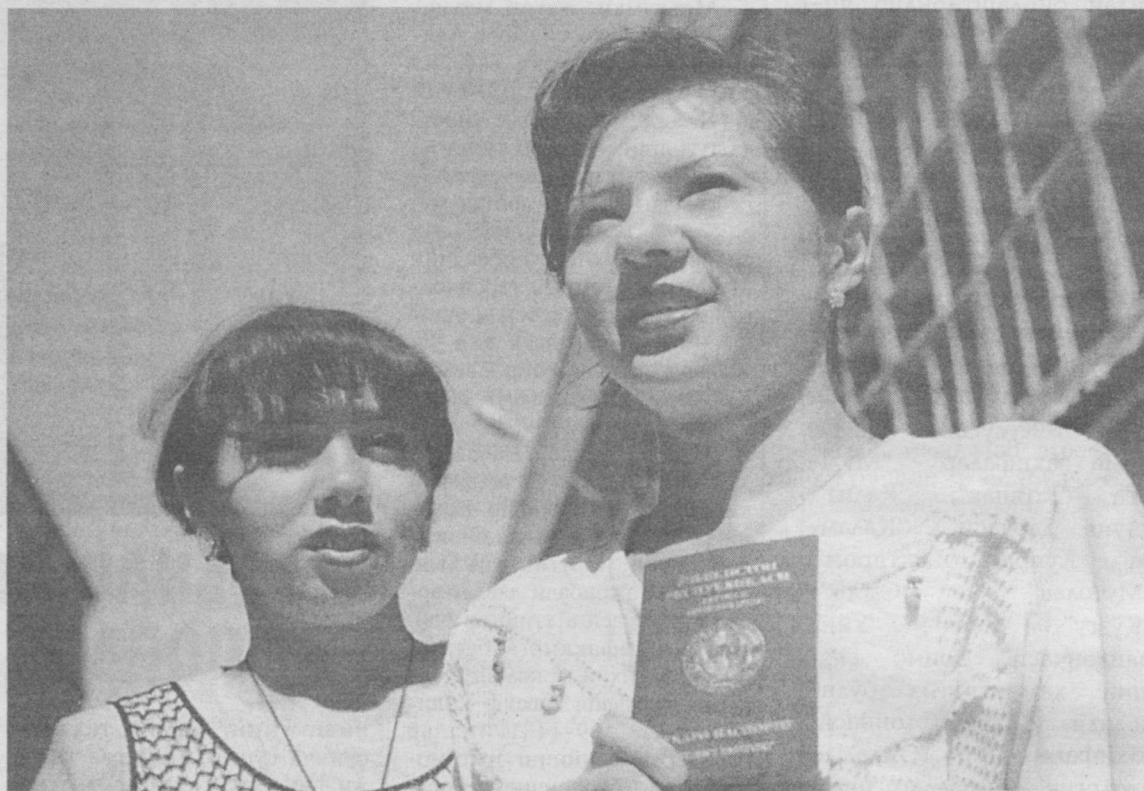
● Мен нима иш қилган бўлсам, худо берган қобилиятимга яраша, халқимизга сунган ҳолда қилдим. Яратганга шукроналар бўлсинки, халқ менга ишонди.

Ана шу ишонч одамни эзгу йўлга бошлайди, қанот беради, керак бўлса, мислсиз куч-ғайрат бағишлайди. Азалдан қолган нақл борки, давлат бошлиғи ҳам ўз халқининг феъл-атвориға яраша бўлар экан.

Мен бир гапни кўп айтганман. Яна такрорлайман: бизнинг юртимизга Оллоҳнинг назари тушган. Шундай экан, бу муқаддас заминдан мендай раҳбар чиқмаса, бошқа биров чиқарди.

● Шу қисқа давр ичида - кейинги етти-ўн йил давомида замоннинг шиддат билан ўзгариши одамлар тафаккурининг ҳам тез ўзгариб боришига таъсир қилмоқда.

Бу муҳим, гоят долзарб масала бўйича бизнинг ёндашувимиз шундай: биз кишилар дунёқарабини бошқариш фикридан йироқмиз, балки биз одамларнинг тафаккурини бойитиш, уни янги маъно ва мазмун билан тўлдириш тарафдоримиз.

● ... бизга хавф солиши мумкин бўлган айрим мафкуравий таҳдидларга ватандошларимиз диққатини қаратмоқчиман.

Биздан узоқ-яқин масофаларда жойлашган айрим ислом давлатларида ўрта асрларда мавжуд бўлган мусулмон халифалигини тиклашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган муайян ташкилотлар мавжуд. Улар катта маблағ ва мафкуравий таъсир воситаларига эга. Албатта, бундан ўн тўрт аср бурунги воқеликни бугун амалда қайтадан тиклаб бўлмаслиги аён. Лекин уларнинг нияти - ягона мафкуравий макон барпо қилиб, ислом динини сиёсийлаштириш ва шу асосда ҳукмронлик қилиш, ҳокимиятни қўлга киритишдир. Уларнинг фикрича, мусулмонлар яшайдиган мамлакатлар ўртасида ҳеч қандай маъмурий чегаралар бўлмаслиги керак, бу давлатларнинг барчаси ягона халифалик маркази томонидан бошқарилиши зарур.

Бундай кучлар орасида “Ҳезби таҳрири исломия” ташкилоти айниқса фаоллиги билан ажралиб туради. Унинг вакиллари бизнинг мамлакатимиз ҳудудида ҳам яширинча, пинҳона иш олиб боришга уринишмоқда. Улар асосан ҳали онги шаклланиб улгурмаган, тажрибасиз ёшларимизни ўз тузоғига илтиришга, турли йўллар билан уларнинг миясини заҳарлаб, ўз халқи, ўз юртига қарши ғанимга айлан-

тиришга жон-жаҳди билан ҳеч қандай маблағларини аямасдан ҳаракат қилмоқдалар. Табиийки, биз бундай ёвуз интилишларга асло йўл қўёлмаймиз ва қўймаймиз ҳам.

● Мафкуравий таҳдид ҳақида гапирганда, яна бир масалага алоҳида эътибор беришимиз керак. Ҳозирги вақтда Россия-Белорус иттифоқи атрофида зўр бериб шов-шув қилинмоқда. Маълум сиёсий кучлар бу иттифокнинг “жозибаси”ни тарғибу ташвиқ қилиб, унга МДХ ҳудудидаги бошқа мамлакатлар халқларини ҳам маҳлиё қилишга интилоқда. Албатта, озодлик нашъасини тотиб кўрган, эркин нафас олаётган ҳар бир ақли расо одам бунинг тагида нима ётганини яхши билади. Аммо бу кучлар бугунги иқтисодий қийинчиликлардан фойдаланиб, мафкуравий таъсир воситалари ёрдамида сиёсатдан узоқ, содда кишиларнинг бошқўзини айлантириб, ўз умрини яшаб бўлган совет гоёларини ҳаётимизга қайтадан тиқштирмоқчи, шу йўл билан бўйнимизга яна ўша эски бўйинтуруқни илмоқчи. Ишончим комилки, эркесвар ва ўз қадрқимматини яхши англаб олган халқимиз бунга асло рози бўлмайди.

● Мафкура соҳасида бизга салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган яна бир хавф - бу ўзбек миллатининг тарихини сохта-лаштириш, турли хил ғай-

риилмий талқинлар, сиёсий шиорлар билан бизни тарихимиздан, шарафли ўтмишимиздан жудо қилишга уриниш тарзида намоён бўлмоқда. Хориждаги баъзи бир сиёсий арбоблар ва олимларнинг даъволарига кўра, алоҳида ўзбек деган миллат йўқ эмиш, балки умумий туркий халқ бор эмиш. Шунинг учун ўзбек, қозоқ, қирғиз, туркман, татар, бошқирд, уйғур ва ҳоказо тушунчаларга барҳам бериш керак эмиш.

Биз бундай қарашлар билан сира келишолмаймиз. Илгари ҳам бир неча бор таъкидлаганимдек, ҳар бир халқ, жумладан, ўзбек халқининг ҳам тарихи бетакрордир. Биз жаҳон майдонида куни кеча пайдо бўлган халқ эмасмиз. Бизнинг миллатимиз, халқимиз кўҳна Хоразм заминида “Авесто” пайдо бўлган замонлардан буён ўз ҳаёти, ўз маданияти, ўз тарихи билан яшаб келади. Ўзбек миллати Ўзбекхон номидан таркаган эмас, балки, Ўзбекхон ўзбек миллати номини ўзига исм қилиб олган бўлса, ажаб эмас.

Албатта, биз қадим тарихий илдишларимиз туркий халқлар билан бир эканини, тилимиз, динимиз, урф-одатларимиз, қадриятларимиз ва маданиятимиз муштарак бўлганини эътироф этамиз, улар билан ҳар томонлама алоқаларни ривожлантириш тарафдоримиз. Лекин биз ўзимизни ҳамisha мустақил миллат - ўзбек халқи сифатида ҳис

этиб келганмиз ва бу билан фахрланамиз. Бунга тарихий, илмий, маданий, асосларимиз бор. Бутун дунё ҳамжамияти бизнинг буюк тарихимиз ва маданиятимизни эътироф этиб, бугунги кунда бизни шу ном билан танийди ва хурмат қилади.

Миллатни асраш керак, миллатни асраш учун эса унинг ҳақиқий тарихини ўрганиш, авайлаб ҳимоялаш керак.

● Маънавият - улуксиз ҳаракатдаги жараёндир. Фикр, тафаккур, ҳис-туйғу тиним билмаганидек, уларнинг маҳсули ўлароқ маънавият ҳам доимо ўзгариш ва янгиланишда бўлади. Маънавият деганда авваламбор одамни руҳан покланишга, қалбан улғайишга чорлайдиган, инсон ички дунёсини, иродасини бақувват, иймон-эътиқодини бутун қиладиган, виждонини уйғотадиган кучни тасаввур қиламан.

● ...олдимизда ниҳоятда муҳим, келажагимизни ҳал қилувчи янги вазифа турибди. Бу вазифа эркин фуқаролик жамиятининг маънавиятини шакллантириш, бошқача айтганда, озода, ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши танийдиган, боқимандаликнинг ҳар қандай кўринишларини ўзи учун ор деб биладиган, ўз кучи ва ақлига ишониб яшайдиган, аини замонда ўз шахсий манфаатларини халқ, Ватан манфаатлари билан уйғун ҳолда кўрадиган комил инсонларни тарбиялашдан иборатдир. Мен мана шундай инсонлар ҳақида ўйлар эканман, дунёқараши мустақиллик йилларида шаклланиб ёшларимизда келажак маънавиятининг умидбахш куртакларини кўргандек бўламан. Ва уларнинг келажига катта ишонч ва завқ билан қарайман.

● ...ўзбек фарзанди дастлабки жамият тарбиясини айнан маҳаллада олади. Унинг тафаккури кўпчилик ичида, қўни-қўшниларнинг яхши-ёмон кунларида бирга бўлиш орқали шаклланади. Ўзидан катталарнинг муомаласи, юриш-туриши, одоб-ахлоқи, ўзаро оқибатига қараб ҳаракат қила бошлайди. Маҳаллаларимизда тонг саҳардан кўчаларга сув сепилиши, таниш-танимаслигидан қатъи назар, одамларнинг бир-бирига эзгу тилак билан салом бериши, оқсоқолларнинг ёшлар умрига барака тилаб, дуо қилишининг ўзи катта тарбия мактабидир.

● Амир Темур бобомизнинг таъбири билан айтганда, халқимиз, миллатимизнинг дардларига дармон бўлмоқ барчамизнинг муқаддас бурчимиздир.

ИҚТИСОДИЁТДАН САБОҚЛАР

Янги ўқув йилидан бошланган
“Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаби конкурси
давом этмоқда.

Конкурс “Ёш иқтисодчи” илова газетаси ва конкурс лойиҳаси муаллифлари, фан номзодлари Эргашвой САРИҚОВ ва Баҳодир ХАЙДАРОВлар билан ҳамкорликда уюштирилмоқда.

Конкурс бутун ўқув йили давомида олиб борилади. Газетамизнинг ҳар бир сониди конкурс топшириқлари ва топшириқларни бажаришингиз учун зарур бўладиган назарий материаллар бериб борилади. Сиз ўз навбатида топшириқ варақаларини тўлдириб, тахририятга юборишингиз лозим. Агар газетамизга обуна бўлмаган бўлсангиз, ҳозирча мактаб кутубхонасидан газетани топиб, қўлда ёки ксероксда кўчириб олиб, топшириқ варақасини тўлдириб, бизга йўллашингиз мумкин. Оралиқ якунлар ҳар ойда эълон

қилиб борилади. 3-4 та газетада берилган топшириқларни тўплаб, 1 та хатжилда юборишингиз ҳам мумкин.

Танловда қатнашаётган ўқувчилар газетамизнинг сентябрдан апрелгача бўлган сонларида берилаётган ҳамма топшириқларга жавоб йўллаши зарур. Акс ҳолда, тўплайдиган умумий балли оз бўлиб қолиши мумкин.

Конкурс ташиқлотчилари ва ҳомийлар томонидан қўйидаги мукофотлар таъсис этилган:

1-ўринни эгаллаган ўқувчига -

телевизор;

2-ўринни эгаллаган ўқувчига -

стерео магнитофон;

фаол қатнашган 10 та ўқувчига -

аудио-плеер

Конкурснинг якуний босқичи Тошкент шаҳрида 1999 йилнинг апрель ойида ўтказилади.

МАКТУБЛАРИНГИЗНИ
ҚУЙИДАГИ
МАНЗИЛГА
ЮБОРИШИНГИЗ
МУМКИН:

700029. Тошкент

шаҳри,

Мустақиллик майдони,

2-уй, 402-хона.

(Музаффар ПИРМАТОВга)

22 - ДАРС

ОИЛА БЮДЖЕТИ

Наргизалар оиласининг келгуси ойдаги даромадлари олдинги ойда қандай бўлган бўлса, шундайлигича бўлиши кутулаяпти. Харажатларида эса ўзгаришлар бўлиб, улар қўйидаги жадвалда берилган.

Оила даромадлари	Сўмда	Оила харажатлари	Сўмда
Дадасининг иш ҳақи	13000	Озиқ-овқат маҳсулотлари сотиб олиш	16000
Онасининг нафақа пули	4000	Кийим-кечаклар сотиб олиш	4000
Бувисининг пенсияси	4500	Транспорт харажатлари	3000
Опасининг стипендияси	2500	Уй-жой коммунал хизматлари учун тўловлар	2000
Ижара ҳақи	6000	Маданий-маиший эҳтиёж моллари сотиб олиш учун	2500
		Маданий хордиқ харажатлари	1500
		Солиқлар	2000
		Даволаниш харажатлари	4000
Жами:	30000	Жами:	35000

Жадвалдан кўриб турганингиздек, оиланинг келгуси ойдаги харажатлари даромадларидан кўп. Нима қилиш керак?

Бу муаммони ечишнинг уч хил йўли бор. Улардан бирини танлаш керак. Биринчиси - бировдан қарз олиш. Иккинчиси - даромадларни ошириш. Учинчиси эса харажатлар ичига энг зарурларини танлаб, ажратиб, харажатлар миқдорини қисқартириш. Бировдан қарз олганган сўнг уни қайтариш бор. Даромадни оширишнинг ҳозирча имкони йўқ. Шу сабабдан бу оила учинчи йўлни тутмоқчи. Албатта, харажатлар орасида озиқ-овқат, даволаниш, транспорт харажатлари, уй-жой, коммунал хизматлар учун тўловлар ва солиқлар - биринчи даражали, уларни қисқартиришнинг имкони йўқ. Лекин маданий хордиқ харажатларини кейинроққа суриш, кийим-кечакларни, маданий-маиший эҳтиёж молларини сотиб олишни эса - 5000 сўмга қисқартириш мумкин. Агар шундай қилинса, даромад ва харажат мувозанат ҳолатга келади ва қўйидаги жадвалга келамиз.

Оила даромадлари	Сўмда	Оила харажатлари	Сўмда
Дадасининг иш ҳақи	13000	Озиқ-овқат маҳсулотлари сотиб олиш	16000
Онасининг нафақа пули	4000	Кийим-кечаклар сотиб олиш	2000
Бувисининг пенсияси	4500	Транспорт харажатлари	3000
Ижара ҳақи	6000	Уй-жой коммунал хизматлари учун тўловлар	2000
Опасининг стипендияси	2500	Маданий-маиший эҳтиёж моллари сотиб олиш учун	1000
		Маданий хордиқ харажатлари	
		Солиқлар	2000
		Даволаниш харажатлари	4000
Жами:	30000	Жами:	30000

Мана шу жадвалга оила бюджети деб аталади. Демак, оила бюджети оиланинг (бир ойлик ёки бир йиллик) келгуси давр даромадлари ҳисобланган ва харажатлари режалаштирилган жадвалдан иборат экан.

Оила шу жадвалга - бюджетга қараб ўзининг келгуси даврдаги фаолиятини, кутулаётган даромадларига қараб харажатларини амалга оширад экан.

Оилаларнинг эҳтиёжлари турлича, даромад ва харажатлари ҳар хил бўлгани учун бюджетлари ҳам ҳар хил бўлади.

Агар оила бюджетига жами даромад жами харажат миқдоридан кўп бўлса, бюджетда маблағ ортиб қолиб, оилада бу маблағни жамариш имконияти туғилади.

Агар оила бюджетига жами даромад жами харажатдан кам бўлса, бюджет камомади ҳосил бўлади (1-жадвалдагидек). Бу ҳолда ёки қарз олиш керак бўлади, ёки келгуси давр харажатларни камайтиришга, ёки даромадларни оширишга тўғри келади.

Жами даромад ва харажат миқдорлари ўзаро тенг бўлса, оила бюджети мувозанатлашган дейилади (2-жадвалдагидек).

22 - ТОПШИРИҚ

ОИЛА БЮДЖЕТИ

1. Харажатларни мувозанат ҳолат бўладиган қилиб режалаштиринг.

Оила даромадлари	Сўмда	Оила харажатлари	Сўмда
Иш ҳақи	1500	Озиқ-овқат маҳсулотлари	17000
Нафақа пули	3500	Кийим-кечак	?
Пенсия	5000	Транспорт харажатлари	?
Стипендия	3200	Коммунал хизматлар тўлови	1500
Ижара ҳақи	8500	Маданий хордиқ харажатлари	?
		Солиқлар	1000
		Даволаниш харажатлари	?
Жами:	35200	Жами:	

2. Агар бюджет жадвалида мувозанат ҳолат бузилса нима қилиш мумкин?
Жавоб:

3. Қўйидаги фикрга қўшилсангиз мос квадратча ичига “+”, акс ҳолда “-” белгисини қўйинг.

1. Бюджет ўтган ойга тузилади.

2. Бюджет ҳар кунга тузилади.

3. Бюджетда мувозанат бўлмаслиги мумкин.

4. Оилада харажатлар рўйхати ўзгариб туради.

5. Бюджет бир йилга тузилиши мумкин.

6. Харажат миқдори даромадга боғлиқ.

4. Қандай доимий харажатлар турларини биласиз? Қандай доимий бўлмаган харажатлар турларини биласиз?

5. Нотўғриси топинг. Бюджет камомадини...

А) қарз олиб...

В) даромадларни кўпайтириб...

С) баъзи харажатларни қисқартириб...

Д) қарз олиб ва даромадларни кўпайтириб...

Е) харажатларни кўпайтириб...

...йўқотиш мумкин.

6. Бўғинлардан гап тузинг.

7. Бюджетда кўзда тутилган харажатлар қилинмасдан, бошқа харажатлар қилинган ҳоллар бўлиши мумкинми? Катталардан суриштириб, шундай ҳолларга мисол келтиринг.

Жавоб:

8. Қўйидаги жадвалнинг хатосини тузатинг

N	Оила даромад манбалари	Оила харажатлари
1	Нафақа	Озиқ-овқат сотиб олиш
2	Кийим-кечак сотиб олиш	Коммунал хизматлар тўлови
3	Электр энергияси учун тўлов	Газ учун тўлов
4	Солиқлар тўлови	Иш ҳақи
5	Стипендия	Мукофот пули
6	Офис	Автомобиль
7	Компьютер	Қурилиш материалларини сотиб олиш

Исм-шарифингиз

Манзилингиз, мактабингиз ва синфингиз

ЖУРЛИ МАЖЗУЛ САРИ

Яна тонг отди. Янги кун бошланди. Янги режа, янги тилак... Қўйингки, ҳар бир инсон янги кунни самимий қарши олади. Мария Зарифовна ҳам одатдагидек нонуштадан сўнг ўз уйидек бўлиб қолган мактабга отланади. Мана, қарийб 30 йилдан буён шу ҳолат такрорланади.

У ўзининг изланувчанлиги, истеъдоди, маҳорати билан ҳамкасблари орасида ҳурмат қозонди. Жамоа уни мактаб директори қилиб сайладилар.

Мана, Булоқбоши туманидаги 12-ўрта мактабда директор бўлиб ишлаётганига ҳам чорак аср бўлди. Чорак аср давомида фақат бир жойда муқим раҳбар бўлишнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун ўша раҳбардан қаттиққўллик, шижоат, фидоийлик билан бирга инсонийлик, самимийлик ҳам

талаб қилинади. Мария Зарифовна мана шу ҳислатларнинг барчаси мурасам. У "Ўзбекистон халқ таълими аълочиси".

Маълумки, таълим соҳасида кўп ўзгаришлар юз бермоқда. Таълим тўғрисидаги қонун, Кадрлар тайёрлаш Миллий Дастури, Давлат Таълим Стандарти кабилар унинг исботидир. Буларни ҳаётга татбиқ этишда ҳар бир раҳбардан алоҳида масъулият талаб қилинади. М.З.Сайфутдинова фикрига кўра, маънавий етук раҳбар ушбу қонун ва дастурларни ўз жамоаси билан ҳаётга татбиқ этиши лозим. Бу борада у етакчилик қилаётган мактабда эътиборга молик ишлар олиб борилмоқда.

Маънавият ва тарбиявий ишлар бўйича директор ўринбосари Ҳасан-

бой Жўрабоев ёш мутахассис. М.Сайфутдинова унга ҳар бир ишда кўмак беради ва ёш кадрларни зўр мутахассис бўлиши учун тайёрлаб бормоқда. Шунинг учун Жўрабоев ишлари яхши баҳоланади.

Бу йил мактабга истиқлол тенгдошлари қабул қилинди. Моҳидил Йўлдашева, Ёкутой Асадуллаева, Саида Иброҳимова каби муаллимлар уларга савод ўргатишмоқда.

Яқинда Ё.Асадуллаева раҳбарлик қилаётган 1-"Б" иқтидорли синф ўқувчилари "Саводхонлик байрами"ни ўтказдилар. Ўқувчилар тайёрлаган мусиқали дастурлар, бадиий лавҳалар, қизиқарли чиқишлар ота-оналар ва меҳмонларда жуда яхши таассурот қолдирди. Фарзандларининг шодиёнаси қувноқ ва файзли ўтишида ота-оналарнинг хизматлари ҳам ёрдам берди.

Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтиш жоиздир. Мактабимизда ўтказиладиган ҳар бир тадбирнинг бадиий жиҳатдан мукамал бўлишида мусиқа ўқитувчиси Абдувоҳид Алиқуловнинг хизматлари беқиёсдир. "Мусиқа дилларга ором бағишлайди", - дея Абдувоҳид ўз меҳри, муҳаббатини бола-жонларга бағишлайди. Мактабдаги ҳар бир ўқувчи, жажжи болажонлар мусиқа дарсини сабрсизлик билан кутади. "Ассалому алайкум, болажонлар", - дея устознинг кириб келишида болажонларда бир олам қувонч пайдо бўлади. Ўз касбининг фидоийси бўлган ҳар бир муаллим ана шундай эъзозга эгадир.

Мана сизларга, 12-ўрта мактаб сарбони ва карвондаги етакчилар фаолиятдан ҳикоя қилдик. Ҳа, сарбон ўз карвонини нурли келажак сари бошлаб бормоқда...

Умида АХМЕДОВА,
ЎЗБЕК ТИЛИ
ВА АДАБИЁТИ ЎҚИТУВЧИСИ.
Суратда: 1-"Б" синф
Ўқувчилари "Саводхонлик
байрами"дан сўнг.

УСТОЗИМ

Ж. КАМОЛОВА

Мен азиз устозимни
"Опажон" деб атайман.
Уйда азиз Онамни
"Онажон" деб атайман.

Устозим суйиб мени,
"Мунчоқ" деб эркалатар.
Билимлар сари, мени,
Келажакка етаклар.

Дилобар МУСАЖОНОВА,
Тошкент шаҳридаги
243-мактабнинг
3-синф ўқувчиси.

БОҒ ҚЎЙНИДАГИ МАКТАБ

Менинг мактабаро
будур муродим,
Хатимдек чиқса
имлоу саводим.

Зокиржон Фурқат.

Илм-маърифат маскани бўлган мактаблар ёшларга зиё таратиб келмоқда.

Бизнинг мактабимиз 1929 йилда ташкил этилган бўлиб, 1-йил унда 40 ўқувчи таълим олган. Бу йил мактабимиз 70 ёшга тўлади.

70 йил... Бу даврда қанчадан-қанча инсонлар бу даргоҳдан илму маърифат ўрганиб, ҳаётга йўлланма олдилар. Улар Ўзбекистонимизнинг турли жойларида меҳнат қилиб келмоқда.

Ёшларни тарбиялашдек улуг ишга бутун умрларини бахш этган устозларимиз Шойим Йўлдошев, Облокул Нусратов, Изомжон Гулбоев, Ҳалим Ҳакимов, Пўлат Фаттоев каби фидоий инсонлар хотираси доимо ёдимизда.

Бугунги кунда мактабимизда 37 та синфда 987 нафар ўқувчи билим олмақдалар. Мактаб ҳовлиси мўъжазгина боғни эслатади. Айниқса, танаффус чоғларида мактабга киришингиз билан кишининг баҳри дили очилади. Чунки мактабимизга келган ҳар бир меҳмонни биз: "Ассалому алайкум, хуш келибсиз", деб кутиб оламиз.

Бизларга қалби дарё каби сермавж устозлар Латофат Ҳамдамова, Муясар Темирова, Дилором Наврўзова, Гулчеҳра Нусратова, Жамила Деҳқоновна, Санобар Ҳожиёва, Маҳбуба Темирова каби муаллималар илму маърифат булоқларини очишда раҳнамо бўлмоқдалар.

Ҳурматли "Тонг юлдузи"! Агар мактабимиз тарихини тўлиқ ёзмақчи бўлсам, сенинг саҳифаларинг камлик қилади. Чунки сенинг саҳифаларингдаги мақолаларни ўқиб юриб, "Ёш иқтисодчи"дан иқтисодни деярли ўрганиб ҳам олдик. Фақат бир илтимосимиз, Ёшдурон туманидаги 6-умумий ўрта таълим мактаби 70 ёшни уриб қўйибди, деб жар солсанг.

Мизроб ТУРСУНОВ,
Бухоро вилояти,
Ёшдурон туманидаги
6-умумий ўрта таълим
мактабининг 4 - "Г" синф ўқувчиси.

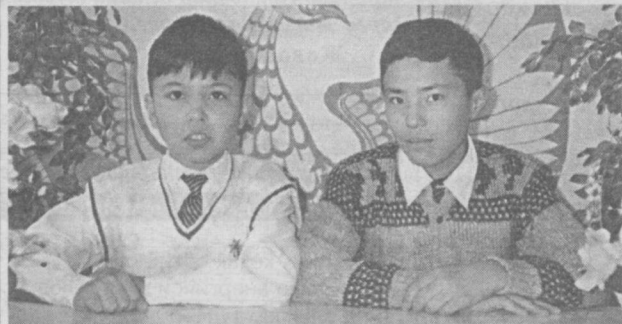
ОНАЖОНИМ

Менинг азиз онажоним,
Меҳнаткашим, жонажоним.
Бу дунёга келтиргансиз,
Шу Ватанни севдирган - Сиз.

Онажоним, онажоним!
Меҳрибоним, жонажоним!
Мени оппоқ кийдирасиз,
Яхши йўлга кирдиргансиз.

Ухламай тун паллалар,
Айтгансиз кўп аллалар.
Онажоним, онажоним!
Меҳрибоним, жонажоним.

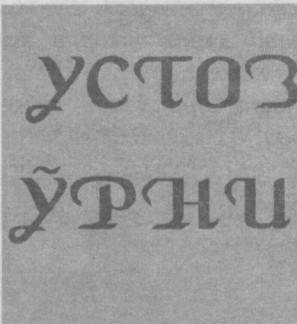
Назкат ҲОЛБЕКОВА,
Фарғона вилояти,
Олтиариқ туманидаги
17-ўрта мактабнинг
3 - "Д" синф ўқувчиси.

Устоз, сизни ёд олдим бугун!
Одам бўл, деб койидингиз, кутдингиз,
Устоз, сизни жуда чарчатдик-ку, биз,
Синфимизни чўққиларда тутдингиз.

Айтган сўзларингиз кулоққа олдим,
Меҳрингиз тафтини юракка солдим.
Аёллар йили-ла кутлаймиз сизни,
Мақтовимиздан тушманг, устоз, сиз бизнинг.

Самаржон НАЗИРОВ,
Тошкент шаҳар, Миробод туманидаги
218-ўрта мактабнинг 7 - "А" ўқувчиси.

Келинг, дўст бўламиз

Ассалому алайкум. Келинг танишайлик: исмим - Нигора, фамилиям Юсупова. 1984 йил Самарқандда туғилганман. Мен она Ватанимни, мактабимни, менга таълим берган ва бераётган ўқитувчиларимни, ота-онамни, қолаверса менга яқин бўлиб қолган дўстларимни жонимдан ортиқ кўраман. Менга фанлардан она тили, адабиёт,

алгебра, инглиз тили, биология, география фанлари ёқади. Шу фанлардан кирувчи устозларим дарсларни қизиқарли ўтишади. Менинг битта чевар синглим ва иккита тўполончилар бошлиғи бўлган укаларим бор. Ойижоним мактабда ўқитувчи бўлиб ишлайди. Адажоним эса иқтисод фанлари доктори, профессордир. Мен боғчага бормаганман. Шундай десам ҳамма дугоналарим ажабланишади. 6 ёшимда Тошкентдаги 192-мактабда таҳсил олганман. Сўнг Сирғали ноҳиясига кўчиб келганимиз сабабли, 300-лицей мактабнинг 1-синфига қабул қилиндим. Ҳозирда шу мактабнинг 9-синфида билим олиб келаяпман. Менинг спортга бўлган қизиқишим катта. Аммо, спорт билан кўп шуғулланмайман.

Мен бирон кимсага нима гапирсам ҳам, дилимдан чиқариб айтаман. Бу билан сиз мени мактанаяпти, деб ўйламанг. Чунки, мен у хоҳ қиз бола бўлсин, хоҳ ўғил бола ёки у хафа бўладими, ҳурсанд бўладими (бу мени қизиқтирмайди) фақат тўғри гапи-

ришга одатланганман. Бундай пайтларда қизлар билан муносабатимиз бузилган кунлар ҳам бўлган. Нега мендан норози бўлишади, тушунмайман. Ахир ҳақиқат юзига тик қараш керак-ку!

Турли халқлар ёзувчиларининг китобларини ўқишни хуш кўраман. Ойнаи жаҳонда кўрсатилган қизиқдан-қизиқ кўрсатувлар менга ёқади. Телевизор кўришга бир кунда 50 дақиқа вақт ажратаман (шанба, якшанбадан ташқари) синфдошларимнинг фикрича, мен камгап, тез хафа бўладиган қиз эканман.

Олдин рўзномаларга чиқишни жуда кўп орзу қилардим. Мана, орзуим ушалди. Редакцияда катта ёшли кишилар ишлайди деб ўйлардим. Йўқ, у ерда ёш бўлишига қарамай, қобилиятли, ақлли, камтар ва ўзгаларга қўлидан келганча ёрдам қўлини чўзадиган журналистлар ишлар экан. Мен ҳам ўз тенгдошларимга ўхшаб, улар қаторига қўшилишни жуда-жуда хоҳлайман. Келажакда худо хоҳласа, журналист бўлиш ниятим йўқ эмас.

БУВИЖОНИМ

Менинг бир бувим борлар, Онамни кутиб зордир. Самарқандда туради, Кўп кўриб, кўп билади.

Борсак ўпиб юзимиздан, Кувонади сўзимиздан. Қанд-курс бериб қўлимизга Қарарлар йўлимизга.

Соғ-саломат бўлиб бувим, Дунё тургунича турсин. Уни авлодларимиз - Ҳар доим эслаб юрсин.

АКА-УКА

Иккита ака-ука, Жасурбек-у Жаҳонгир. Ўйиндан қилишмас ор, Лекин, вақт кетар бекор.

Уй тозалаш уларнинг- Ҳаёлига ҳам келмас, Ўйнаб ўйин-ўйинчоқ, Улар ҳеч тиним билмас.

Туш вақтларда ухлашни, Болалар ҳеч истамас. Уларга машинадан- «Damas», «Tico» бўлса бас.

Мен Холмат Содиков бўламан. Худди сиз ўйлаётгандек, еттинчи синфда ўқийман. Мен ёқтирган нарса бу - дарсларда ҳаёл суриб ўтириш. Айниқса, Африкага бориб тимсох тутиб, устида сайр қилиб юришни жуда кўп ўйлайман. Шунинг учун кўплар мени хаёлпараст ҳам дейишади. Мана хаёлим билан бўлиб, таништириш сал бўлмаса эсимдан чиқаёзбди, ёнимда ўтирган қиз-Каромат. У билан уч йилдан бери бирга ўтирамыз. Жуда яхши қиз, уй вазифаларини кўчиришга бериб тур десам, дарров берарди. Лекин охириги пайтларда жуда ўзгариб кетди, уй вазифаларини бермайди, кўчирсам уришади. Шу ҳам етмагандек, бир куни Африкадаги тимсохни энди "минаётганимда" бақириб қолди:

- Нега бунча хаёлпарастсан-а, Холмат?!

Берган саволини қаранг-а! Энди тимсохни "миниб", дарёда

КОПКОН

сайр қилмоқчи эдим-а. Индамадим. У юзини қийшайтириб, бошқа томонга буриб, ўтириб олди. Мен ҳам бошқа томонга қараб ўтириб

олдим. Ўзимча, ундан аразлаган бўлдим. Кейинги куни бизнинг жойимизни алмаштиришди.

Кейин

ўқитувчимиз менинг баҳоларимнинг пасайиб кетишига уни айбдор қилиб уришибдилар. Шунга шунчалик қилаётган экан. Менинг

олдимга эса, Салимани ўтқазиб қўйишди. Салима ҳеч қандай фандан камчилиги йўқ, аъло баҳога ўқийдиган қиз эди. Ўқитувчимизнинг айтишича, менга у "айрим" фанлардан ёрдамлашармиш. Менинг бошимга ғалвани юклашган экан. Уй вазифалари у ёқда турсин, иншоларда бир-иккита сўз ҳам айтмайди. Уй вазифаларини ҳар куни текширади. Биттаси бажарилмаган бўлса, икки соат вайсайди. Бу ҳам унга кам бўлса керак, уйимизга келиб мени ота-онамнинг олдида изза қилади. Ҳозир хаёлпарастлигимни ҳам ташлаб юборганман. Болалар мени "шошқалоқ" дейишади, чунки Салима келгунича қилмаган дарсларимни бировлардан кўчириб оламан. Бугун ҳам чет тилидан берилган машқни бажармаганман. У келгунча биронтасидан кўчириб олай. Э, ана у келяпти-ку, вой, қопқонга тушдим.

ҚИЗЛАРИНИ... БОЗОРДА СОТЎАН ОТА

Замбиянинг шимолидаги Нчеленте шаҳри бозорига келган 40 яшар Винсет Мвамбе пештахта устига 2-3 ёшли 3 та қизалоқни ўтқизди ва уларнинг ҳар бирига 300 минг квас (150 АҚШ доллари)-дан нарх қўйди.

Бу ғалати савдо охирига етмади. Сотувчини полиция маҳкама-сига олиб кетишди. Полициячилар Мвамбени бола ўғриси деб гумон қилишганди. Ҳаммасидан ҳам ажабланарлиси кейинроқ маълум бўлди: савдога қўйилган қизалоқлар Мвамбенинг уч хотинидан туғилган ўз фарзандлари бўлиб чиқди.

Бироқ бу бечора қизчалар кимнинг болалари бўлмасин, уларни сотмоқчи бўлган одам барибир қонун олдида жавобгар бўлди.

КИМНИНГ ДАСТХАТИ КАНЧА ТУРАДИ

Сиз бирор машҳур киши билан учрашганда ундан эсдалик учун дастхат ёзиб беришини илтимос қилган бўлсангиз керак. Бизда кўпроқ ёзувчилар, шоирлар, машҳур актёрлардан дастхат сўрайдилар. Бундай вақтларда у машҳур кишилар ўзлари ёзган китобларга ёки овози ёзилган пластинкага, ҳеч йўқса муҳлиси узатган китоб ё суратга дастхат ёзиб бериши анъанага айланган.

Бироқ чет мамлакатларда дастхат ҳам пул туради. Ва, бирор киши ёзган дастхат (ёки хат)ни сотиш, сотиб олиш ҳам мумкин. Масалан, Род Жейкобс номли киши (АҚШ) президент Билл Клинтоннинг бир сигарет қутисига ёзган дастхатини пуллаб бойиб кетди. Клинтоннинг бу дастхатидан суд президентга қўйилаётган "ўйноқ"лик айбини тасдиқловчи шунчаки бир ашёвий далил ўрнида фойдаланиши эҳтимоли бор. Шунинг учун унинг баҳоси 75-100 минг долларга чиқиб кетди. Бошқа вақтларда АҚШ президентлари - Клинтон - 100, Вашингтон - 4750, Авраам Линкольн - 3200, Картер ва Бушнинг дастхатлари 125 доллар туради. Америкада чиқадиган "Уолл-стритт джорнэл" газетаси яқинда америкалик ва дунёнинг бошқа машҳур кишилари дастхатлари баҳолари ҳақида яна қизиқ маълумотларни эълон қилди.

Ҳа, турмушимиз бозор иқтисодиётига ўтса-да, фақат бизда маънавий қадриятлар бебаҳолигини йўқотгани йўқ!

ШИРИН СУВ ДАРДИ

Мактабларда газли ширин сувлар сотишни таъқиқлаш зарурлиги ҳақида баёнот беришди америкалик олимлар. Жамият манфаатларини ўрганиш маркази ушбу баёнот билан бирга АҚШ ҳукумати олдига яна қатор талаблар қўйди. Жумладан, у болаларга бундай ширин сувларни реклама қилиш, уларни болалар муассасаларида сотувчиларга махсус солиқ солиш тартибини жорий этишни талаб этаётир.

Салқинлатувчи ширин ичимликларни сотиш сўнги 10 йил ичида 2 марта ортгани маълум. Бунинг натижасида америкалик болалар орасида турли касалликлар кўпайгани таъкидланди. Марказда бўлиб ўтган йиғинда. Болаларнинг семириб кетиши, тишларининг дарз кетиши ва "қурт ейиши", организмда кальций моддасининг етишмаслиги шулар жумласидандир.

Маълумотларга кўра, ҳар бир америкалик бола кўпирувчи ширин сувдан ҳар куни ўртача уч шишасини истеъмол қиларкан. Уларнинг 10 фоизи эса кунда 7-8 банка газли ширин сув симираркан. Мактаб ўқувчиларининг чорак қисмини кундалик емишининг тўртдан бир қисми фақат ана шунақа ширин сувлардан иборат экан.

Агар бола организмда бу сувларга ўрганиб қолмаганида, ёш авлод ширин сувга бунчалик ўч бўлиб қолмаган бўларди, деган хулосага келди мутахассислар. Демак, маълум маънода ёш организмдаги ширин сувлар ҳам алкаголдек таъсир ўтказар экан-да, дейди Марказ директори Майкл Жейбоксон.

Жейбоксон АҚШ ҳукуматига мурожаат қилиб, аҳолига газли ширин сувнинг таъсирини ўрганиш зарурлигини таклиф қилди. Унингча, мамлакат штатлари маъмуриятлари бундай ичимликлар савдосидан олина-

диган солиқлар маблағини аҳолини соғломлаштириш ишига йўллаш зарур.

Газли ширин сув ишлаб чиқарувчилар Америка мактабларига сотувчи-автоматни бепул ўрнатадилар ва сув сотишдан катта даромад олишади. Ҳозир АҚШ қишлоқ хўжалик вазири фармойиши билан мактабларда эрталабки нонуштада болалар сут ичишларига халақит бермасин, деган мақсадда бундай автоматлар вақтинча ўчириб қўйилар эди.

Майкл Жейбоксон ва унинг Маркази фикрига мамлакатдаги алкаголсиз ичимликлар ишлаб чиқарувчилар Миллий уюшмаси (раҳбари Жим Финкельштейн) ва Америка баққоллик маҳсулотлари корпорацияси (вице-президенти Жин Грабовеки) кескин қарши чиқмоқда. Айрим кишилар фикрича эса, болаларга "газли ширин сув ичма", - дегани қанд ема, деган гапдек таъсир қилади, холос. Яна ким билади дейсиз.

Ҳар қалай, бизнинг ўзбек болалари ҳар бир гапдан ўзларига етарли хулоса чиқариб оладиган болалар.

Дарвоқе, бу газли ширин сувларнинг қизил, сариқ, яшил ранглиларини Сиз ҳам жуда хуш кўрасиз-а?! Уларнинг отини айтмасак ҳам ўзингиз билиб турибсиз... шундайми?

КАПТАРЛАР БИЛАН МУШУКЛАРНИ ТАШМАЧИЛИКДА АЙБЛАШМОҚДА

Намбия жонзотларни ҳимоя қилиш компаниясининг хабарига қараганда олмосчилар мамлакатнинг жанубий соҳилларидаги олмос конлари бор ҳудудларда учаётган каптарлар ва мушукларни отиб ташлаш ҳақида буйруқ олганлар.

НамбДемб корпорациясининг менежери Халиф Мбаконинг жамоатчилик сўровига берган жавобига айтилишича, чиндан ҳам олмос қазиб олинadиган Орналмунд ва қўшни Жанубий Африканинг Александрер-Бей шаҳарлари аҳолисига каптар ва мушук боқиш таъқиқлаб қўйилган. Бунинг сабаби - ўғри ва қаллоблар бу жониворлардан олмос ташувчи восита сифатида фойдаланаётган экан. Ялтироқ тошчани ўмаришга ўргатилган бу жониворлар олиб қочган олмослар кондан 80 км узоқдаги Порт-Ноллотда каттагина текинхўр-савдогарларни бойитаётганини полиция аниқлади.

КўПРОҚ ЧОЙ ИЧИНГ!

Англия, Голландия ва Япония олимлари яқинда чой ичимлигининг яна бир мўъжизасини кашф этдилар. Мунтазам равишда чой ичиб юрадиган кишилар ошқозон яраси ва (хатто) ошқозон саратони (раки) касалликларига камдан кам чалинади экан.

Қаранг, бизнинг доно халқимиз чойни суюши бежиз эмас экан. Чой - чанқоқни босади, овқат яхши хазм бўлишига ёрдам беради, толиққан асабларга қувват бахш этади. Бир пиёла чой баҳона дўстона суҳбатга йўл очилади, дўстлик, оқибат

ришталари боғланади.

Европа халқлари эса чойдан кўра кофе, какаои хуш қўрадилар. Шунда ҳам... масалан, Буюк Британияда бир кунда 18 миллион пиёла (чашка) чой истеъмол қили-

нади. Олимлар бу чойхўрликни етарли эмас, деган хулосага келдилар. Соғлом бўлишни истаган инглизлар ҳам энди ўзбеклардек чойхўрликни ўрнига қўйсалар ажабмас.

ЧЕКИШНИ ТАШЛАНГ!

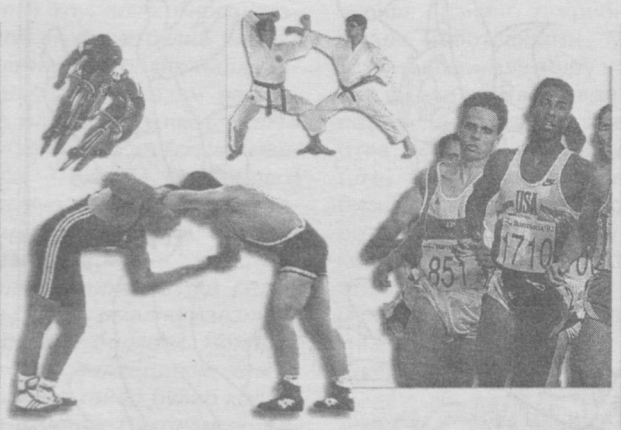
Француз экспертлари таъкидлашларича, бу мамлакатда сигаретадан захарланиш оқибатида ўлаётган одамлар сони Иккинчи жаҳон урушида Хиросимада портлаган атом бомбаси портлаши келтирган ҳалокатдан ҳам анча даҳшатли экан.

Францияда ҳар йили саратон (рак) ҳасталигидан 150 минг киши нобуд бўлмоқда. Уларнинг 60 минг нафари бевосита "мовий тутун" қурбонлари. Мутахассислар айтишларича, 2020-2025 йилга бориб

мамлакатда ўпка раки ва бошқа онкологик касалликлар қурбонлари сони кескин кўтарилиши кўзда тутилмоқда. Бунинг сабаби 80-йиллардан бошлаб чекувчилар сафига кўплаб аёллар ва болалар қўшилаётганидир.

СПОРТНИНГ ТАРИХИ

Агар тарихга назар ташласак, спортнинг бошланиши қадим-қадимларга бориб тақалади. Диний удумларни бажариш билан спортнинг бошланиши бўлган десак ҳам бўлади. Инсонлар турли ҳаракатлар

қилиб, худодан ёмғирни, ҳосилни, шафқатни талаб эгилишар ёки ўйинга ўхшаган ҳаракатлар қилишар эди. Бундай ўйинлар кўпроқ овчилар ёки ҳарбийлар ҳаракатини эслатар эди. Замонлар ўтиши билан бу каби ҳаракатлар

раксга айланиб, спортнинг бир тури шаклланди.

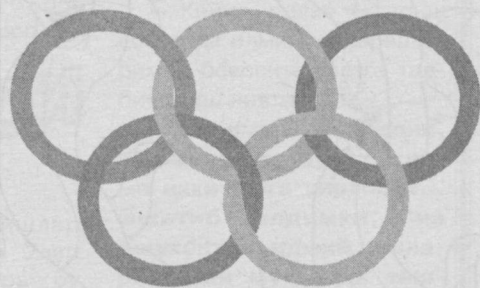
Тахминан 4 минг йил аввал мисрликларда спортнинг бир неча турлари мавжуд бўлган. Лекин энгил атлетика Грецияда таркиб топган. Тарихчиларга маълум бўлган биринчи Олимпия ўйинлари эрамиздан аввалги 776-йилда Грецияда бўлиб ўтган.

Спорт қадимги Грецияда жуда муҳим роль ўйнаган. Ҳар бир ўғил бола ўқиш билан бирга спортнинг турлари, яъни югуриш, сакраш, кураш билан жиддий шуғулланганлар. Греklar доим "Соғлом танда - соғ ақл" шиорини олға сурган-

лар. Шунингдек, улар нафақат спортчиларни, балки бошқа соҳаларда ўзини кўрсатган инсонларни ҳам қадрлаганлар.

Яна, грекларда профессионал спортчилар, масалан, бокс ёки кураш соҳаларида ҳаммани ҳайратга солганлар ҳам бўлган.

Грецияда турли спорт байрамлари бўлган, лекин энг қадимийси ва муҳими - Олимпия ўйинларидир. Бу ўйинларда миллати асл грек бўлган, ўн ойлик тайёргарликдан ўтган ёш йигитлар қатнашганлар. Ўйинлар асосан югуриш ва сакраш бўйича бўлган. Кейинчалик кураш, бокс, диск иргитиш ва бошқа турлари қўшилган.

ЗАМОНАВИЙ ОЛИМПИАДА
ҚАДИМИЙ ОЛИМПИА
ЎЙИНЛАРИГА
ЎХШАЙДИМИ?

Замонавий Олимпиада қадимги Грецияда ўтказилган ўйинлар намунаси остида ўтилса-да, ораларида жуда катта тафовутлар бор. Олимпия ўйинлари ҳозир ҳам худди антик даврдагидек ҳар тўрт йилда ўтказилади. Ўйинлар бўладиган саналарда урушлар тўхтатилган. Лекин биринчи ва иккинчи жаҳон уруши, яъни 1916, 1940 ва 1944 йилларда Олимпиада ўйинлари ўтказилмаган.

Қадимда Олимпия ўйинлари ҳар доим Грециянинг Олимп тоғларида ўтказиларди. Ҳозирда эса Олимпиада турли йирик шаҳарларда ўтказилади. Аввал ўйинларга фақатгина Греция аҳллари ва Ўрта Ер денгизи атлетлари ташриф буюрарди. Замонавий ўйинларга эса турли миллат спортчилари таклиф этилади.

Яна бир тафовут шуки, замонавий Олимпиадада аёллар беллашувлари муҳим ўринни эгаллайди. Фолиб аёллар худди эркеклар каби ютуқлар билан тақдирланадилар. Ҳозирги беллашувларнинг кўплари, масалан, велосипед спорти, футбол, баскетбол, дзюдо, ўқ отиш, сув полоси каби спорт турлари қадимги Олимпия ўйинларида бўлмаган.

Замонавий Олимпиаданинг энг муҳим беллашуви - бу марафондир. Қирқ икки километрга югуриш - спортчилар учун олий синовдир. Марафон аслида қадимги Грецияда вужудга келган бўлса-да, Қадимий Олимпия дастурига киритилмаган.

Олимпиада тарихидаги яна бир янгилик шуки, бу қишки Олимпиада ўйинларининг ўтказилишидир. Биринчи қишки Олимпиада 1924 йилда бўлиб ўтган. У ёзги ўйинлардан алоҳида равишда, ўша йилнинг ўзида, қиш фаслида ўтказилади. Унда чанги спорти, конькида югуриш, фигурали учиш, муз устида хоккей, бобслей ва биатлон каби ўйинлар ўйналади. Маълумки, спортнинг бу турларига совуқ ҳаво керак. Грециянинг иссиқ иқлимида эса бу ўйинларга имкон йўқ эди.

Олимпия байроғига кўрк бериб турган бешта халқа ер шарининг бешта қитъасининг тимсолини англатади. Бундан шуни тушунса бўладики, ўйинда барча мамлакатлардан спортчилар иштирок этиши мумкин.

1913 йилда Халқаро Қўмита Олимпиада ўйинлари рамзини, яъни беш хил рангли халқаларнинг бирлашган тасвири эмблемасини қабул қилди. Ундан аввалроқ, 1894 йилда Олимпия хартияси - ўйинлар устави қабул қилинган. Уставда спортчиларнинг ирқи, насли, жамиятдаги ўрнидан қатъи назар ҳамма хоҳловчилар иштирок этиши таъкидланган.

Ўйин рамзида тасвирланган халқалардан ҳаво ранглиси - Европани, сариқ ранг халқа - Осиёни, қора рангли - Африкани, қизил халқа - Американи, зангори ранглиги - Австралия ва Океанияни англатади.

Бешта қитъа узра битта куёш порлаб туради. Чунончи, Қадимги Грецияда ёнган ўйин алангаси, машъаласи ҳозирда ҳам Олимпиада ўйинлари давомида ёниб туради.

УЎДГҲН УЎГА
КЎЧТАКНИ
БАЁНИ

ЁКИ КҲНЛАР ҲИСЛАТЛАРИ

Агар киши **ОДИНА (ЖУМА) КҲНИ** уйдin уйга кўчса, меҳмон келур. Янги пичоқ тутмоқ яхшидур. Ул энгил бирла давлат топар. Янги киймоқ ҳам яхшидур, иззатлик бўлур. Соч олдурмоқ яхшидур, бахти очилур, шод бўлур. Тирноқ олмоқ яхшидур, боғланган ишлари кушода бўлур, аммо кулоқ қичиса, уйга меҳмон келур, кўз ториса меҳмондорликга борадур, ё улў кишига мулоқот бўлур. Аммо кадхудо бўлмоқ яхшидур. Сафар қилса, ош қилиб ош вақтида сафар қилсун. Чўмилса яхшидур, боғланган ишлари кушода бўлур. Деҳқончилик қилмоқ яхшидур.

ШАНБА КҲНИ уйдан уйга кўчмоқ яхшидур, анинг учунким, бахт очилур, бегаму ғусса бўлар. Янги кийим бичмоқ муборақдур. Аммо бот фурсатга нобуд бўлур. Янги кийса ул янги тўнғунча оғриқ бўлур. Соч олдурмоқ ямондир ишига басталик келур. Кулоқ қичушса хуш хабар келур, ё яхши сўз эшитур. Кўз ториса, шод бўлур, кадхудо-чилик қилмоқ ямондур. Сафар қилса, намози дигар вақтида қилсун. Аммо бу кунда зинҳор машриқ тарафига бормасун, деҳқончилик қилмоқ яхшидур. Бир донага минг дона баракот берур ҳаргиз, бефойда қолмас. Иморат қилмоқ яхшидур.

Ғусл қилмоқ ямондур, оғриққа учрагай. Деҳқончиликка, иморатга ружуъ қилмоқ яхшидур. Мундин бўлак ишларга нахсдур. Сайди шикор (саёҳат) қилмоқ яхшидур.

ЯКШАНБА КҲНИ уйдin уйга чикмоқ ямондур. Ул уйга ўғри кирар. Янги пичоқ тутмоқ муборақдур. Киймоқ ҳам муборақдур. Аммо бот нобуд бўлур. Соч олдурмоқ яхши эрмас, басталик келур. Тирноқ олмоқ ҳам ямондур, бахти боғланур. Кулоқ қичушса меҳмон келур, кўз ториса фойда бўлур. Сафар қилса, туш вақтида қилсун. Аммо кун

қайтмак вақтида сафар қилмоқ нахсдур. Деҳқончилик қилмоқ ҳам яхши эрмас, офат тушгай. Агар иморат қилсалар йиқилур, вайрон бўлур. Иш бошламак муборақдур. Воллоху аълам биссавоб.

Агар **ДУШАНБА КҲНИ** уйдin уйга кўчса муборақдур. Анинг учунким кўлига мол кирар. Янги пичоқ тутмоқ яхши эмас. Кулоқ қичушса ҳам яхшидур, анинг учунким, кўлига мол кирар, кўзи ториса ҳам, ғамдин халос бўлур. Сафар қилса, намоз вақтида қилсун. Аммо бу кунда машриқ тарафига сафар қилмасун, хатари азимдур. Деҳқончилик қилмоқ яхши эрур. Аммо иморат қилмоқ ямондур. Ғусл қилмоқ яхшидур. Баста ишлари кушода бўлур. Иш бошласа баракатлиғ бўлур, аммо муборақдур. Тирноқ олмоқ хўбдур, ризку рўзиси зиёда бўлур. Меҳмондорликга бормак яхшидур. Воллоху аълам.

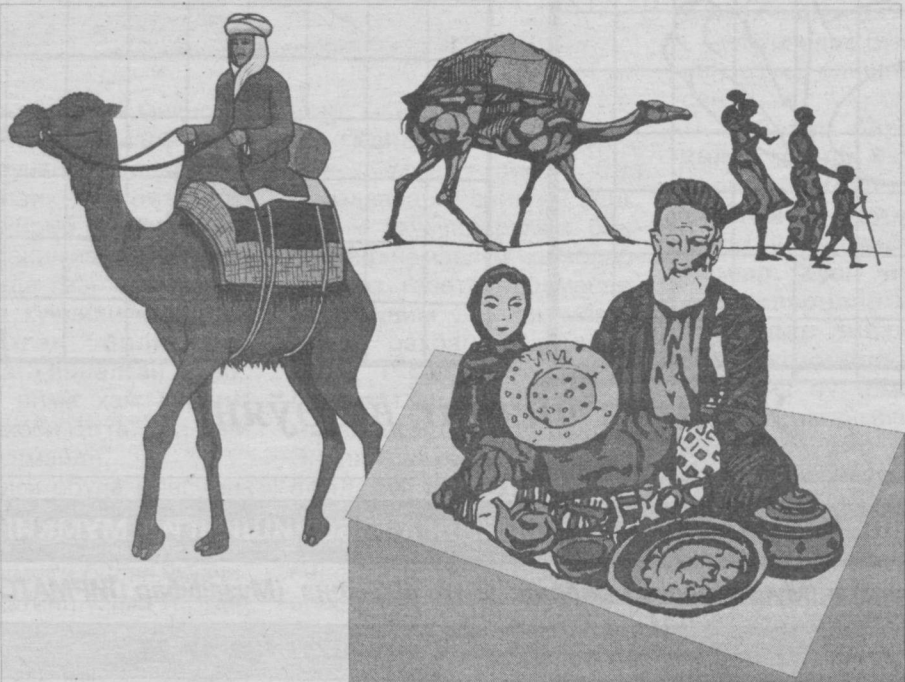
СЕШАНБА КҲНИ уйдin уйга кўчмоқ яхшидур. Ғаму ғуссадin халос бўлур. Янги кийим бичмак яхшидур. Аммо ўтга куйгай, оғриққа учрагай. Тирноқ олмак басталик келтурур, савдоси боғланур. Кулоқ

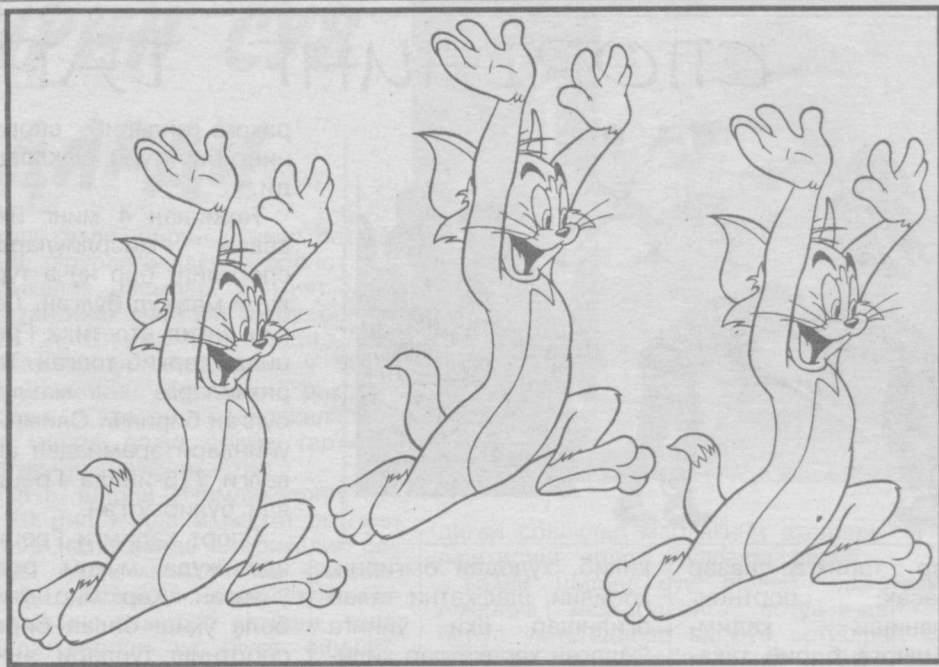
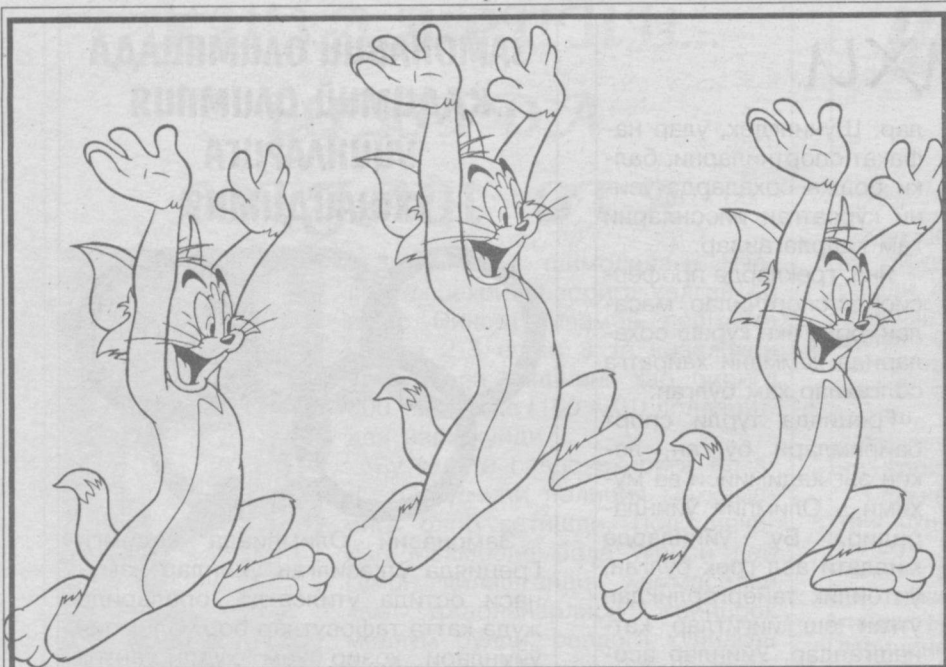
қичушса, садақа бермак керак токи, балодin халос бўлур. Кўз ториса хазар қилмоқ керак. Сафар қилса, намози пешин вақтида сафар қилмак керак, аммо шимол тарафига зинҳор сафар қилмасун. Деҳқончилик қилмак яхшидур. Агар зироат қилса, қурт сичқон ё хайвонотдин ул зироат шикаст топар. Аммо иморат қилмоқ яхши эрмас, нахсдур Ғусл қилса, хўб эмас, зиён тортар. Иш бошламоқ миёнадур. Сабр қилмак керак, Воллоху аълам.

ЧОРШАНБА КҲНИ уйдin уйга кўчмак ямондур, балога гирифтор бўлур. Янги кийим бичмак яхшидур. Ул энгил бирла давлат топар. Янги киймак яхшидур. Янги устига янги кияр. Ҳаргиз яланғоч қолмас. Соч олдурмак яхшидур, ҳожат раво бўлур, мушкул ишлари осон бўлур. Тирноқ олмак яхшидур. Кулоқ қичушса фойда бўлур. Кўзи ториса сафар қилур, ё ҳар ёт ерга борур. Сафар қилса, субҳи содиқ вақтида қилсун. Аммо зинҳор кун юрушига бу кунда бормасун, зарар тортар. Аммо деҳқончилик қилмоқ яхшидур, баракат пайдо бўлур. Хирман олмак яхшидур, иморат қилмоқ яхшидур. Ғаму ғуссадin бартараф бўлур. Иш бошласа баракатдур. Воллоху аълам.

ПАНЖШАНБА КҲНИ уйдin уйга кўчмак хўб эмас. Янги кийим бичмак муборақдур. Ҳар ишни қилмоқ яхшидур. Аммо янги кийса иззатлик, ҳурматлик бўлур. Аммо ҳамма корларга яхшидур. Воллоху аълам биссавоб.

(**"Таъбирномаи Юсуф алайҳис салом"** китобидан. 1990 йил, Тошкент.)

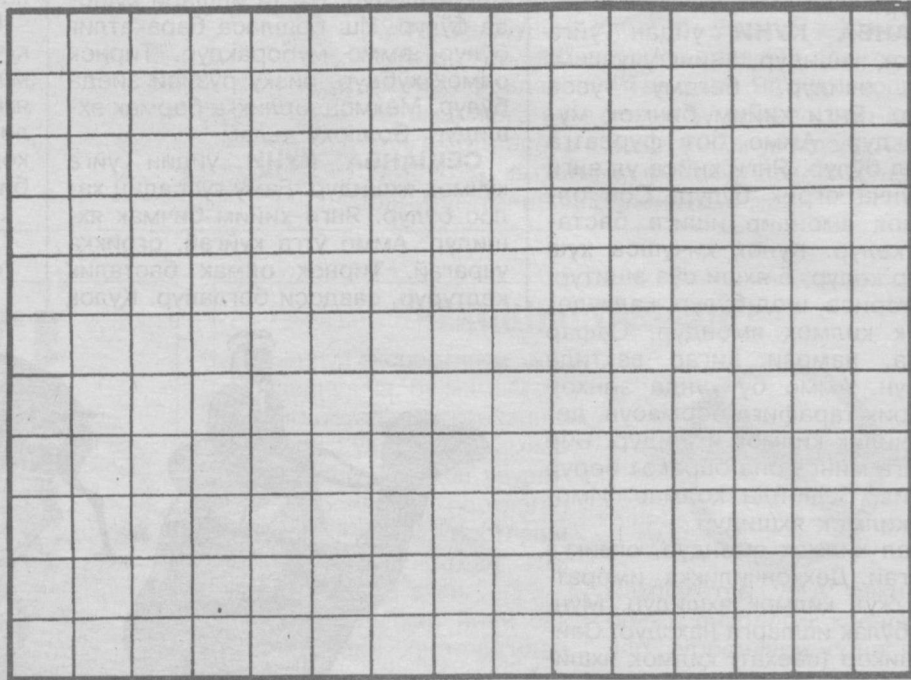
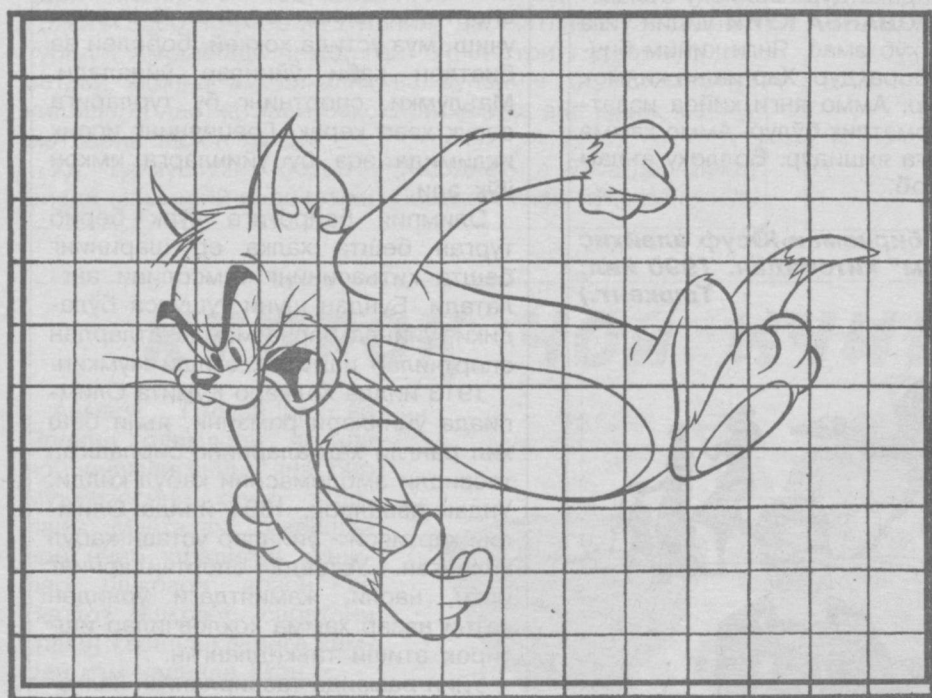

Иккита бир хилдаги суратни топинг

Ҳисоблаб қўринг-чи, қайси суратда мушуклар кўпроқ?

Ўзингиз чизинг ва бўянг

МАКТУБЛАРИНГИЗНИ ҚҲЙИДАГИ МАНЗИЛГА ЮБОРИШИНГИЗ МУМКИН:

700029. Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 2-уй, 402-хона (Музаффар ПИРМАТОВга).

Тел.: (371) 139-49-32, 139-47-51. Факс: (371) 139-47-23.

Рухиддин Тўраев 1977 йилда туғилган. Тошкент Давлат аграр Университетини тугатган. Қашқадарё вилояти Уруғчилик бирлашмасида агроном бўлиб хизмат қилган. Талабалик йилларидан бери мунтазам равишда илмий тадқиқот билан шуғулланмоқда. Асосий мавзуси — Қарши чўлларидagi бўз тупроқларда кузги ғаллани ва такрорий экилган ғўза навларининг сув истеъмоли, суғориш-озуқа режими бўйича амалий изланишлар олиб борапти. Номзодлик диссертацияси ҳимоя қилишга тайёр бўлиб қолди. Ўзбекистон Пахтачилик илмий-тадқиқот институтининг аспиранти.

— Рухиддин, уч йилдан буён ўзингизни ҳар хил қўғозларга ўралаштириб, бошингизни қотириб юрганингизни биламан. Нима бало, бозор иқтисодиёти замонасида бошқа ташвишларингиз йўқми? Очироғи, Сизга нима кераги бор?

— Билмадим, бу ишнинг бевосита менга моддий фойдаси борми-йўқми, лекин Қашқадарё деҳқонлари учун жуда катта фойдаси бўлишини билиб турибман. Негаки, вилоятимизда бир юзу эллик минг гектардан ортиқ майдонга ғалла экилади. Биласиз, ғаллани июнь ойи бошларидаёқ йиғиштириб олинади. Ғалла йиғиштириб олингач, 120 куёшли кун деҳқон

ихтиёрида захира бўлиб қолади. Тезпишар пахта навларини эса 105 ёки 115 кунда («Гулсара» ва «Юлдуз») етиштириш бизнинг тажрибаларимизда исботланяпти. Менинг тажрибаларимда ушбу навлардан юқори ҳосил олинди («Гулсара» навида ўртача 24 ц/га, «Юлдуз» навидан 19 ц/га). Демак, Қарши чўлларидa бизнинг тажрибамиз юқори агротехника қоидаларига амал қилинган ҳолда амалга тадбиқ этилса, деҳқонларимиз янада мўл-кўл ҳосил олиш имкониятига эга бўладилар. Юқори

лик экин (чорвачилик учун) экиляпти, қолган ерлар эса фақат келгуси ҳосил учун шудгорлаб қўйилляпти. Оралиқ экинларига нисбатан пахтачилик жуда катта иқтисодий фойда беради... Ер чарчаб қолмайдими, деган ҳақли савол туғилиши турган гап. Ғалланинг чириган илдизлари табиий ўғит бўлади, маъданли ўғитлар ҳам ерда етиштириладиган пахта учун етарли микдорда озукa беради.

— Сув масаласи

ИСМСИЗ ҚИЗЧАНИНГ ОТАСИ

ҳосил —
тўкин дастурхон гаровидир... Менга шу жараёнда деҳқон манфаатдор бўлса кифоя. Зеро ўзим қишлоқ фарзандиман, қўни-қўшимиз тўқ бўлса, фаровон бўлса, нечук мен хурсанд бўлмаслигим керак?!

— Тажриба ўтказдим, дейсиз? **Махсус тайёрланган ер майдонлари билан номахсус (умумий) далалар ўртасида «илмий тадқиқот» мезонларига мос келмайдиган ерлар бўлиши мумкинми?**

— Мумкин. Ҳеч бўлмаса, ҳозирги шароитда 25 фоиз ерларимизни пахта экишга тайёрлаш мумкин. Айниқса, бу усул деҳқон-хўжаликлари учун қўл келади. Амалда эса қисман ора-

нима бўлади?

— Мен ўз тажриба майдонларимда уч хил суғориш тартибини жорий этяпман. Биринчиси, булар чекланган дала нам сифимига нисбатан 70-70-65, иккинчиси — 70-75-65 фоиз ҳисобида суғорилади. Бу дегани сизга тушунарли бўлиши учун, айтилик, битта дала намлиги юз фоиз деб олинса, шунда намлик микдори 30 фоиз камайса экинлар суғорилади. Яъни, чекланган намлик сифими 70 фоиз бўлса, сув берилади. Суғориш тартибини шу тарзда ўрганимиз. Ҳозирча биз тажриба ўтказётган тартибда Республикамиз жанубий минтақаларида илмий изланишлар олиб борилмаган. Ўйлаймизки, яқин кунларда аниқ ҳисоб-китоблар жуда катта иқтисодий

самара беради.

— Сиз фақат Қарши чўллари мисолида тажрибалар олиб боряпсиз. Лекин, Сиз эришган илмий натижаларни Республикамизнинг бошқа минтақаларида ҳам тадбиқ этиш мумкинми?

— Ҳозирги пайтларда бу борада Сурхондарё ва Бухоро вилоятларида илмий

изланишлар олиб бориляпти. Улар берган натижасига кўра, бу усулда «Гулсара» навидан Бухоро вилоятида юқори ҳосил олинган (Сурхондарёда «Юлдуз» навидан юқори ҳосил олинган)... Бошқа вилоятларда ҳали илмий изланишлар олиб борилаётгани йўқ. Шу боис улар тўғрисида бир нарсa дейиш қийин.

— Биз хоҳлаймизми-йўқми, ҳозирча асосан қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини кўпроқ ишлаб чиқаришга мажбурмиз. Президентимиз айтганларидек, қишлоқ хўжалиги соҳасида аҳолининг 7-10 фоизи шуғулланиши учун яқин келажақда етарли имкониятларга эга бўламиз. Ҳозир эса мавжуд захира-ларимиздан унумли фойдаланишимиз керак. Шу маънода, Рухиддин, Сизнинг илмий изланишларингиз

Республикамиз иқтисодиётини янада юксалтиришга муносиб ҳисса қўшишга ишонамиз... Яқин орада номзодлик илмий даражасини ҳимоя қиласиз. Кейинги режаланарингиз қандай?

— Кейин ишлаб чиқариш соҳасида илмий изланишларимни бевосита ҳаётга тадбиқ этиш ниятим бор.

— Шошманг, Рухиддин, эндигина бор-йўғи йигирма икки ёшга кирапсиз... Эшитиб қолдимки, Сиз Тошкентда илмий ишларингизни мутсадди ташкилотлар назаридан ўтказиб юрган кезларингиз Косондан хушxabар келди: умр йўлдошингиз омон-эсон енгиллаб олибдилар, қизлик бўлибсизлар! Аввало, муборак бўлсин, умри билан берган бўлсин! Сир бўлмаса, айтинг-чи, қизчангизнинг исмини нима қўймоқчисиз?

— Шу саволингизга жавоб бера олмайман...

— Яхши. Косонга бориб келганингиздан сўнг алоҳида гаплашамиз.

— Бўпти.

— Кўришгунча соғ бўлинг! Қизчангизни «Тонг юлдузи» номидан ўйиб қўйинг.

— Раҳмат!

К. БОТИРОВ
суҳбатлашди.

Бизнинг жонкуярларимиз

МЕҲР-ОҚИБАТ КЎПРИТИ

Амин Умарий номли 3-ўрта мактабнинг бошланғич синфлар бўйича мудираси Санобархон Олимова мана, 32 йилдирки, ёш авлодга сидқидилдан таълим-тарбия бериб келмоқда. У киши «Тонг юлдузи» газетасининг жонкуярларидан ҳисобланадилар. Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси. Тўрт нафар фарзанднинг меҳрибон онаси. 6 набаининг суюкли буви-жониси. Мактаб хотин-қизлар кенгашининг раисаси. «Артизонбўйи» маҳалласининг фаол аёлларидан. Бахти ва тахтини муаллимликдан, меҳр-оқибатдан топаётган аёл.

Санобархон опа билан болалик чоғларимдан танишман, у кишини бир меҳрибон опам сифатида ҳурмат қиламан. Ҳар сафар уйга борганимда улар билан албатта учрашиб, суҳбатлашишга ҳаракат қиламан. Бу сафарги суҳбатимиз «Тонг юлдузи» газетаси, унинг ўтган йилги обунаси хусусида бўлди.

— Санобархон опа, газетамиз ҳақидаги фикр-мулоҳазаларингизни билдирсангиз.

— Болаларнинг маънавий томондан баркамол бўлиб етишишларида газетанинг аҳамияти жуда катта. Бу борада «Тонг юлдузи» исми-жисмига мос иш тутмоқда.

— Мактабда ҳар бир синф — 8 тадан бола обуна бўлибди, деб эшитдик.

— Бу — энг кам микдори. Баъзи синфларимизда 12-14 тадан обуна бўлганлар бор. Жуда қизиқ-да: биз синфларга кириб, обунани эълон қилганимизда болаларнинг ўзида газетани бўлган қизиқиш кучлигини сездик. Ўтган йили биз ниҳоятда қийналган эдик. Яшириб нима ҳам қилдик: обуна баҳоси катта. Ота-оналар тушунмади...

Бу йилги обуна мавсумида эса газета саҳифаларининг кўплиги, ўқимишлилиги билан ўқувчилар диққатини ўзига тортди.

— Ўтган йил обунамиз чоғидаги «янгилик»ни айтиб

ўтай, майлими?

— Қандай янгилик экан?

— Ўтган йил биз маҳаллаларга ёзилган эдик. Айрим ўқувчиларимиз баъзан бир номаълум сабабларга кўра газета ололмасдилар. Шунинг учун ҳам мактабимиз раҳбари Саминжон ака Тўракулов билан маслаҳатлашиб, мактабимиз манзилига обуна бўлдик. Эндиликда келаётган газета сонлари шахсан мактаб раҳбарининг назорати остида бўлади. Улар синфма-синф тарқатилади. Ҳар бир синфда ўз тарқатувчимиз — «почтальон»имиз бор. Натижа кўнгилдагидек бўляпти.

Ҳар бир обуначи газетани ўз вақтида олиш имкониятига эга. Бундан бошқа обуна бўлолмаган болалар ҳам баҳраманд бўляптилар.

— Ёзги таътил пайтида-чи? Бу пайтда синф «почтальонлари» қандай йўл тутадилар?

— Синфлардаги ўша жонкуярларимиз шунинг учун ҳам тайинланган-да. Улар мактабга газета келадиган кунлари бизга учрашиб, газетанинг керакли микдорларини қабул қилиб оладилар. Кейин уйма-уй тарқатадилар. Шу баҳонада ким қаерда ва қандай дам олаётганликларидан хабардор бўлиб турадилар.

— Бунда ўзаро меҳр-оқибат шаклланиши табиий. Маҳалладаги болалар ҳам худди синфдаги каби — газетани биргаликда ўқийдилар, демоқчисиз-да?

— Кўпчилик бўлиб маънавий озукa олишга нима етсин!

— Лекин биринчи, иккинчи синф ўқувчилари ҳали ёш. Улар кўча ҳаракати йўл қодаларини яхши ўзлаштириб олмаганлар. Хўш, унда митти «почтальонлар»кўнгилсиз воқеалар иштирокчиси бўлиб қолмайдиларми?

— Биз бу томонини ҳам ҳисобга олганмиз. Маълумки, ҳар бир мактабда бошланғич синфларга юқори синф фаолларидан етакчилар тайинланган. Ана ўша етакчиларимиз бутун ёз давомида ўз оталиқларидаги синф ўқувчиларидан ҳам хабар оладилар, ҳам газета улашиб чиқадилар. Бу эса

етакчиларнинг мактаб билан боғланиб туришларида қўл келади.

— Етакчилар оромгоҳларда дам олганида-чи?

— Етакчилар бу ҳақда мактаб маъмуриятини огоҳлантирадилар. Мактаб маъмурияти эса ўз вақтида унинг ўрнига фаоллардан бирини тайинлайди.

— Демак, «Тонг юлдузи» ҳам тарғиботчи, ҳам меҳр-оқибат кўприги бўлиб хизмат қилар экан-да?

— Худди шундай.

— «Тонг юлдузи» болаларнинг доимий ҳамроҳига айланибгина қолмай, ўқитувчилар учун ҳам асосий қўлланма бўлиб қолмоқда. Чунки, у — уйга қўшимча вазифа бериш учун тайёр дастуриамал-да! «Ёш иқтисодчи» саҳифалари иқтисод фанини кенг қўламда ўрганишда ўқувчиларнинг яқин ёрдамчиси бўлиб қолган. Мактабимизда бу фан бўйича алоҳида дарсхона ва тўғарак ташкил қилинган. Болаларнинг ёшига мос саҳифалар иш фаолиятимизда жуда қўл келяпти-да. Биз «Тонг юлдузи»дан жуда-жуда хурсандмиз.

Суҳбатни Собир ЖАББОР олиб борди.

СУРАТДА: Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси Санобархон опа Олимова тахририятимизга сим қоқиб, «Тонг юлдузи»нинг бу йил 1-августда нишонланадиган 70 ёши билан муборакбод этдилар.

СЎЗ КУДРАТИ

Ривожланган мамлакатларда матбуот «тўртинчи ҳокимият» ҳисобланади. Бизда-чи? Бизнинг бугунги матбуотимиз қай аҳволда? У тўртинчи ҳокимият бўла олаётими?

Тарихдан маълумки, ҳокимият курашиб олинган. Ҳеч ким бекордан бекорга ўз қўлидаги имкониятларини бировга топшириб қўймайди. Матбуот ҳам узоқ курашлар самарасида тўртинчи ҳокимият бўлган. Ривожланган мамлакатларда тўртинчи ҳокимият вакилларида биринчи

шўролар ҳокимияти энг одил, энг демократик тузум эканлигини кўкларга кўтариш журналистнинг кундалик юмушига айланиб қолганди. Энг ачинарлиси, бу сафсаталарга журналистларнинг ўзлари ҳам ишона бошлади. Чунки, етмиш йилда бир неча авлод алманиб, янги авлодлар дунёдан, дунё тараққиётдан бутунлай ажратиб тарбияланди.

Юқоридаги иллатлар ўзбек матбуотида ҳам хос хусусиятлардан эди. Лекин, шундай шароитда ҳам, бармоқ билан санарли бўлса-да, эркин фик-

Бехрўза Қосимова

БЕҒУБОР ДАМЛАР

ҳокимият вакиллари ҳам чўчишади. Чунки матбуотчилар қўлида энг кучли қурол — сўз бор. Уни ҳеч ким тортиб ололмайди. Унинг қудрати шундаки, сўз билан бутун жамоат фикрини ўзгартира олади. Эртага юқори лавозимлардан бирига сайланиши лозим бўлган кишини бугун кирдикорларини фош этиб бадном қилиш мумкин. Шунда юқори лавозим унга фақат орзу бўлиб қолади.

Бизнинг матбуотимиз узоқ йиллар ўзини тўртинчи ҳоки-

мият ҳисоблаб келса-да, амалда ҳеч қандай кучга эга эмас эди. У шўролар ҳукуматининг мафкуравий қуроли эди, холос. Чунки, матбуотнинг йўналиши, журналистнинг ҳар бир қадами белгилаб қўйилганди. Бу йўлдан чиқиш, матбуотнинг тўртинчи ҳокимият эканлигини амалда кўрсатиш, уларнинг назарида жиноят ҳисобланарди. Тўғрироғи, тўртинчи ҳокимият биринчи ҳокимиятнинг қўғирчоғи эди. Шунинг учун ҳам узоқ йиллар мақтов, ҳамду санолар, дунёда

рлайдиган, кўркмас, талантлив журналистлар етишиб чиқди. Улар сафида акамнинг ўз ўрни бор. Уни нафақат Ўзбекистонда, балки бутун Марказий Осиёда яхши билишарди, та-

ланти, жасур журналист, қалами ўткир ижодкор сифатида ҳурмат қилишарди. Акам матбуотни том маънода тўртинчи ҳокимият қилиш учун шўролар давридаёқ курашганлардан бири эдилар.

Мен юқорида ҳокимият курашиб олинганини таъкидладим. Бизнинг матбуотимизнинг тўртинчи ҳокимият бўла олганининг туб сабаби ҳам ўша курашчанликнинг етишмаганлигидир. Кураш эса ҳаммиса қурбонлар талаб қиларди. Тарихдаги қатлиомлар барча миллатларнинг гулини узиб ташлаганди. Барча тўғри фикрлайдиган кишиларни қамоқ ва ўлим лагерларида сақлаб юрагига ваҳима, кўркмас солиб қўйганди. Афсуски, шу кўркмасдан бугун ҳам тўла қутула олмаётган айрим шахслар

ҳозирги матбуотимизнинг ривожига тўсиқ бўлмоқда. Республикамиз Президенти Ислам Каримов ҳам матбуотимизнинг бугунги аҳволи ҳақида бир қанча йиғилишларда, хусусан, Фарғона ва Самарқанд вилоят кенгаши сессияларида, биринчи қақирқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси саккизинчи сессиясида танқидий мулоҳазалар айтди. Мамлакатимизда келажакда журналистика соҳаси қайси йўлдан бориши керак, миллий журналистикани яратиб учун нималарга эътибор бериш зарурлиги ҳақида қимматли фикрлар билдирди. Бу қимматли фикрлар журналистлар учун дастуриламал бўлиши лозим, деб ўйлайман.

Сешанба, 9 февраль

Ўз. ТВ-1

10.05. «Янги алифбони ўрганамиз».
10.50. «Кундуз амакининг қиссалари». Мультсериал.
11.30. Ўзбектеlevision на мойиш этади: «Баланд тоғлар остида». Болалар учун видеофильм. 1-қисм.
18.35. «Ўзбектеlevision» на мойиш этади: «Баланд тоғлар остида». Болалар учун видеофильм премьераси 2-қисм.
20.10. «Оқшом эртаклари».

ЎзТВ-3

18.10. Болалар учун. «Энди эртақ бошланади».

Ўз. ТВ-4

18.45. «Мультсайёра».
20.45. «Ҳайрли тун, кичкин-тойлар!».

Чоршанба, 10 февраль

Ўз. ТВ-1

8.30. «Ўзбектеlevision на мойиш этади: «Шоҳсанам».
10.05. «Алифбо сабоқлари».

«УМИД» НАМОЙИШ

ЭТАДИ:

10.45. «Санъат гунчалари».
11.05. «Ҳикматлар ҳазинаси».
11.30. «Ўзбектеlevision на мойиш этади. «Баланд тоғлар остида». Болалар учун видеофильм 2-қисм.
18.30. Ўзбектеlevision на мойиш этади: «Баланд тоғлар остида». Болалар учун видеофильм. 3-қисм.
20.10. «Оқшом эртаклари».

Ўз. ТВ-2

18.05. «Янги авлод» студияси на мойиш этади. «Билагон маслаҳати». «Ҳар соҳага саёҳат». Мульттомоша.
18.40. «Семурғ». Ўсмирлар учун кўнгилоҳар дастур.

Ўз. ТВ-3

18.10. «Ёрилтош». Мульттўплам.
21.55. «Ҳайрли оқшом!».

Ўз. ТВ-4

18.45. «Мультсайёра».
20.45. «Ҳайрли тун, кичкин-тойлар!».

ПАЙШАНБА, 11 февраль

Ўз. ТВ-1

10.25. «Жавоҳирлар ҳазинаси».
11.30. «Ўзбектеlevision» на мойиш этади: «Баланд тоғлар остида». Болалар учун видеофильм 3-қисм.
18.30. «Ўзбектеlevision» на мойиш этади: «Баланд тоғлар остида». Болалар учун саргузашт бадий видеофильм 4-

қисм.
20.00. «Таълим-тарбия миллий дастури амалда».
20.10. «Оқшом эртаклари».

Ўз. ТВ-3

18.00 «Ёрилтош». Мульттўплам.

Ўз. ТВ-4

14.35. «Табиат билан танишув».
18.45. «Мультсайёра».
20.25. «Ҳайрли тун, кичкин-тойлар!».

ЖУМА, 12 февраль

Ўз. ТВ-1

10.05. Немис тили.
10.35. «Алпомишлар ҳаммиса қиссалари». Мультсериал.
11.30. «Ўзбектеlevision» на мойиш этади: «Баланд тоғлар остида». Болалар учун видеофильм 4-қисм.
18.10. «Омад юлдузи». Телевизион ўйин.
20.10. «Оқшом эртаклари».

Ўз ТВ-2

18.05. «Янги авлод» студияси на мойиш этади: «Эркатош», «Мульттомоша».

Ўз. ТВ-3

9.00. «Ёрилтош». Мульттўплам.
9.50. «Билагонлар экрани».
18.10. «Ёрилтош». Мульттўплам.

Ўз. ТВ-4

18.45. Мультсайёра.
19.45 «Мўъжизалар майдони».
20.45. «Ҳайрли тун, кичкин-тойлар!».

ШАНБА, 13 февраль

Ўз. ТВ-1

«УМИД» на мойиш этади:

9.40. «Мен билган, билмаган дунё».
10.00. «Шу Ватанга бордур менинг керагим».
10.30. «Кичкинтоймиз-гизин-гоймиз».
18.00. Болалар учун «Фламинго».
19.55. «Оқшом эртаклари».

Ўз. ТВ-2

8.00 «Янги авлод» студияси на мойиш этади. «Олтин қалит».
19.05. «Янги авлод» студияси на мойиш этади: «Бўш ўтирма», «Мультсайёра».

Ўз. ТВ-3

9.00. «Ёрилтош» мульттўплам.
11.10. Билагонлар экрани.
12.50. «Билиб қўйган яхши».
18.10. «Ёрилтош». Мульттўплам.
18.20. «Табиат шифохонаси».

Ўз. ТВ-4

12.30. «Тенгдошлар».

ЯКШАНБА, 14 февраль

Ўз. ТВ-1

8.30. Болалар учун кинодастур «Камалак».
«УМИД» НАМОЙИШ ЭТАДИ.
10.00. «Ватанимга хизмат қилман».
11.00. «Билим-ринг».
11.40 «Нурли келажак».
13.00. «Шохрух».
«УМИД» НАМОЙИШ ЭТАДИ:
18.00. «Олтин тож». Телевизион ўйин.

Ўз. ТВ-2

8.00. «Янги авлод» студияси на мойиш этади. «Ким эпчил-у, ким чакқон», «Билагон маслаҳати».
8.35. «Илк қадам».
11.00. «Инглиз тили — сиз учун».
16.30. «Жаҳон жуғрофияси».
18.05. «Янги авлод» студияси на мойиш этади: «Катта танафус», «Келинг, танишайлик!».
18.35. «Остонадаги орзулар».
20.35. «Синфдош».

Ўз ТВ-3

9.00 Мультжумбоқ.
10.55. Билагонлар экрани.
14.55. «Ёввойи табиат».
18.10. «Ёрилтош». Мульттўплам.
22.00. «Жавоҳирлар соҳили».

Ўз. ТВ-4

9.05. «Эртақларнинг — сеҳрли олами».
10.45. «Жонли сайёра».

ДУШАНБА, 15 февраль

Ўз. ТВ-1

20.10. «Оқшом эртаклари».

Ўз. ТВ-2

12.25. «Кундуз амакининг қиссалари». Мультсериал.
18.05. «Янги авлод» студияси на мойиш этади. «Ким эпчил-у, ким чакқон», «Мульттомоша».

СЕШАНБА, 16 февраль

Ўз. ТВ-1

10.05. «Янги алифбони ўрганамиз».
10.50. «Кундуз амакининг қиссалари». Мультсериал.
18.10. Мультфильм.
20.10. «Оқшом эртаклари».

Ўз. ТВ-2

18.05. «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Телевизион.
18.10. Болалар учун «Энди эртақ бошланади».

Ўз. ТВ-4

16.05. Кундузги сеанс «Маймунлар сайёраси учун кураш».
18.45. Мультсайёра.
20.45. «Ҳайрли тун, кичкин-тойлар».

ЮЗГА КИРИНГ, АММАЖОН!

Қиз бола аммасига ўхшайди, — дейишади. Ҳа, мен ҳам аммамга ўхшайман. Очиғи, уларга ўхшашни жуда-жуда орзу қиламан. Аммажоним тўрт ўғилнинг онаси, катта ҳовлининг фариштали уй бекаси. Қачон уларникига борсам, сигир соғаетган ёки уй супураётган, ҳеч бўлмаса фарзандларига ош-овқат ҳозирлаётган бўладилар. Турғун Мирзаев номли колхознинг Сабзавот маҳалласида яшайдиган Акмал ака Сиддиқовлар хонадонига таниш-билишларининг ҳаваси баланд. Чунки Дониёр, Даврон, Дилмурод ва Достонлар мактаса арзийдиган меҳнаткаш йигитлар бўлиб улғайишмоқда. Меҳнатсеварлиги оналаридан ўтган бўлса, бир ишга киришдиларми, албатта урдасидан чиқишга интилишлари оталаридан юққан. Чунки поччамиз Акмал ака милиция майори. Демак, бир сўзли, қатъиятли инсон.

Шу кунларда аммажоним Вазира Сиддиқова туғилган кунларини нишонламоқдалар. Кучоқлари гулга, кўнгиллари гурурга тўлган кун. Мен «аммажон, соғ бўлинг, узоқ умр кўринг ва ўйнаб-қулиб юринг» — деб, айнан «Тонг юлдузи» газетамизнинг 14-саҳифаси учун мақола ёзгим келди. Чунки бу саҳифада ЎзТВ кўрсатувлари дастури берилди.

Кўрсатувлар кундан-кун мароқли ва кўнгилоҳар бўлиб бораётгани учун ҳаммамиз унинг олдида кетмайдиган бўлиб қолганмиз. Аммажоним ҳам айниқса араб ва ҳинд эстрадаси кўшиқларини севадилар. Шунингдек, мультфильмларни ҳам қолдирмай кўрадилар. Аммажоним учун бу ҳафта ҳам яхши фильмлар, айниқса, кўпдан бери реклама қилинаётган «Баланд тоғлар остида» деган фильм ҳам на мойиш қилинар экан. Ўша фильмдан парча кўриб, «Менинг болалигим ўтган дала-ларга ўхшаркан бу ерлар» дегандилар.

Болалик қувончлари Сизни ҳеч қачон тарк этмасин, аммажон!

Назокат МИРАЛИЕВА,
Юнусободдаги 257-мактаб ўқувчиси

Катнашувчилар:

1. Ўзбекистон — бахтиёрлик юз-кўзидан балқиб турган 8 ёшли ўғлон;
2. Узоқ ўтмиш. (Аллома кийимда).
3. Туркистон.
4. Абдулҳамид Чўлпон.
5. Абдулла Қодирий.
6. 1-Бошқарувчи.
7. 2-Бошқарувчи.

Темурнинг мардона руҳи сизга ёр,
Жанг қилиш санъатин ўрганиб бисёр.
Ҳарбий саркардалар бераркан таълим.
Бобом қудратига қилишар таъзим.
Минг ўн саккиз юлдуз сирин аниқлаб,
Само пештоқига босолган қадам,
Улуғбекнинг номин эслаб, тангирқар,
Фазогир олимлар, компьютер — одам.
Навойсиз наволар юртимда мунгли,
Навосиз халқимнинг тўларми кўнгли?

Мактаб саҳнаси учун

Чунки Қодирийлар анъанасининг,
Давомчилари бор бизда доимо.

1-бошқарувчи:

(Олға бос, Олға бос! куйи чалиниб)
Фашист қузғунлари бошлади уруш,
Ўзбек ҳам — Ватан, — деб қилдилар юриш.
Буюк Фалаба деб, — тўкишиб қонин,

МУСТАҚИЛ ОНА ЮРТ, МАНГУ БЎЛ ОБОД!

Хурматли «Тонг юлдузи» жамоаси!

Кутиб олинган Янги 1999 йил нақадар шуқуҳли, тароватли йил. Аёллар йили, — деб юртбошимиз томонидан эълон қилинган ушбу йилда Мустақилликнинг шонли 8 йили байрам қилинади. Бу иккала байрам мактаб саҳналарида бадиийлашган ҳолда чиройли нишонланишини ким ҳам истамайди, дейсиз.

Мен мактаб саҳнаси учун ўқувчиларимга шеърлар ёзиб уни ёдлатдим. Насиб қилса байрам олдидан ўқувчиларим устозлари ва меҳмонларга ўрганганларини намойиш этишади. Севимли газетамизда уни лозим кўриб чоп этсангиз, беҳад хурсанд бўлардик.

А. ЖЎРАЕВ,

Хўжаобод туманидаги 16-ўрта мактаб директори
Халқ таълими аълочиси.

**Парда очилади. Ўзбекистон
Мадҳияси ижро этилади. Саҳна
пештоғида:**

«Ўз тарихини билмаган халқнинг ҳолига вой!»
деб ёзилган шиор.

Мавлуда Асалхўжаеванинг «Мустақил Ўзбекистоним, Ўзбекистоним» кўшиғи янграйди, ҳамма нақоратига қўшилади.

1-бошқарувчи:

Ассалом, мустақил юрт фарзандлари,
Ассалом, ўзбекнинг жигарбандлари!

2-бошқарувчи:

Юртбошимиз эрка чорлаган кунга,
Саккиз йил тўлибди, тўйлар муборак!
Истиклол куёши порлаган кунда,
Мустақил режалар, ўйлар муборак!

1-бошқарувчи:

Ўтмишни ўргансанг порлоқ келажак,
Озод Ватанимиз бахти кулажак.
Эшитинг, дўстларим мозийдан хабар,
Узоқ ўтмиш навбат сизга бу сафар.

Узоқ ўтмиш:

(«Муножот» куйи жўрлигида).
Авесто юртимда чиққан бир офтоб,
Ўн икки минг молнинг терисин ошлаб,
Тилло суви билан ёзганда китоб,
Искандар ўт қўйди бу эмас сароб.
Авестодан бошладим юртим ўтмишин,
Беруний илмини тан олмас кишин(и),
Ватаним тарихин урсин уволли,
Алломалар яшар, бўлмас заволли.
Амриқони очди, — дейдилар, — Колумб,
Бобом Берунийдан орқада қолиб.
Заминнинг кўп қисми суюқлик бўлса,
Курраимизда сувдан қуруқликлар тор.
Аниқ мувозанат қонуни бўлса,
Еримиз ортида қуруқлик ҳам бор.
Бу фикр Берунийдан чиққанда э, воҳ!
Она қорнида ҳам эмасди Сайёҳ.
Дунё ҳисоблашни ўрганди биздан,
Алжабр, алгоритм, — Хоразмий-дан!
Беш аср тиб илми қилган синовни,
Устози афсоналик Ибн Синодир.
Динда ҳам ўзбекнинг хизмати холис:
Исмоил Бухорий тўплаган хадис.
Мусулмон оламин қолдиради лол,
Халқимнинг вакили меҳнати ҳалол.

Алломалар сонин охири бўлмас,
Аҳмад Фарғонийлар — мангудир, ўлмас.
Узоқ ўтмишингман қилгил сарафроз.
Қанча фахрлансанг ҳамки билгин соз!
(Узоқ ўтмиш чиқиб кетади).

II-кўриниш.

Саҳнада Туркистон, Чўлпон, Қодирийлар,
Чўлпон шеъри билан паст овозда:
Мухаббат осмонида, гўзал Чўлпон эдим,
дўстлар,
Чидолмай куёш тафтига,
Замин узра ботиб кетдим ман.
деган қўшиқ жўрлигида

1-бошқарувчи:

Дўстлар қора булут чиқса осмонга,
Мусаффо фазо ҳам тўлар армонга.
Яқин ўтмишимиз айтиб бергани,
Илтимос қиламиз, сўз Туркистонга.

Туркистон:

Кауфман топтаган ҳақсиз Туркистон,
Фрунзе бағримни қилган қабристон.
Мустабид тузумда яраланганман,
Айбсиз-айбдор, қораланганман.
Қатагон қилинган қанча ўғлонлар,
Ҳисобсиз бегуноҳ тўкилган қонлар.

Чўлпон:

Фурури бўғилиб, эрки янчилган,
Халқим тақдирини ўйлаган эдим.
Мустабид тузумнинг тиги санчилган,
Озодлик ва эркини қуйлаган эдим.

Озод бўлармикан ўзбегим, армон
Ҳақсизлик қурбони бўлганман, Чўлпон.

Абдулла Қодирий:

Мозийга гувоҳдир «Ўтган кунлар»им,
Оромни билмасдан оқшом, тунларим.
Замондошим эди Мунаввар Қори.
Заминни титратди Беҳбудий зори.

Давр қурбонимиз, бизда йўқ гуноҳ,
Отилдик, бизларга бўлмади гувоҳ.

2-бошқарувчи:

Ёруғ юлдузлардан ярқирай само,
Ҳақиқат букилар, синмайди аммо,

Остона, Неъматлар бердилар жонин.
Тинчлик даври келди, кўнгил тўлмади,
Барибир Ўзбегим озод бўлмади.
Ниҳоят хотима ёзай дostonга,
Энди сўз мустақил Ўзбекистонга.

(Мавлуда Асалхўжаева ижросида «Мустақил Ўзбегим, Ўзбекистоним» ашуласини давом анграйди, ҳамма жўр бўлиб қуйлайдилар).

Ўзбекистон:

(Бахтиёрлик юз-кўзидан балқиб турган 8 ёшли ўғлон:)

Мустақиллик эълон қилди Юртбошим,
Саккиз йил тўлибди, порлар қуёшим,
Қувончдан тинмайди кўзимда ёшим,
Юрак, озодликка чидай олсанг бас!
Халқим эркинликни етмиш йил кутди,
Баъзилар «оғам» деб ўзин унутди.
Ганимлар ҳайратдан ёқасин тутди,
Юрак озодликка чидай олсанг бас!
Зафарга чорлайди эркининг йўллари,
Юртбошимиз бешта тамойиллари.
Доим баланд қилар халқим қўллари(н),
Юрак, озодликка чидай олсанг бас!
Бирлашган Миллатлар Ташкилотида,
Юртбошим юргизган ташвиқотида,
Ўзбекнинг ўрни бор, тинчлик хатида,
Юрак, озодликка чидай олсанг бас!
Истиклол байроғи ишончли қўлда,
«Нексия», «Дамас», «Тико» учарлар йўлда,
Боғу-бўстонларни яратдим чўлда,
Юрак, озодликка чидай олсанг бас!
Бугун мактабларда буюк ислохот,
Аъло ўқинг, қўллар «Ўмид», «Қамолот»
Президент гранти берар қафолат,
Юрак озодликка чидай олсанг бас!
Темур, Улуғбеклар мактабда ўқир,
Моҳлар, Навойлар ўз шеърин тўқир
Порлоқ келажаким бўлмайди сўқир,
Юрак, озодликка чидай олсанг бас!
Ҳавас билан қарар дунё халқлари,
Қўлни қўлга берган дўстларнинг бари,
Ўз йўлим бор «Буюк келажак сари»
Юрак, озодликка чидай олсанг бас!
Мустақиллик ҳақида шеър ва қўшиқлар,
рақслар. Мактаб мадҳияси ижро этилиб, парда ёпилади.

Тамом.

Саид АХМАД:

«МЕН ҲОЗИР ЁЗАДИГАН КАЙФИЯТДАМАН»

Биз кўпдан бери хурматли устозимиз, Ўзбекистон Халқ ёзувчиси Саид АХМАД билан суҳбатлашмоқ ниятида юрибмиз. Биз деганимиз — «Тонг юлдузи» газетаси, албатта. Ниятимизни домлага изҳор қилдик. У киши:

«Бўпти, сен учун розиман. Қолаверса, Умиданинг адаси Мурод «морьяк» менинг оғайним эди», дедилар.

Жуда хазилкаш ва бақувват Муроджон урушда Днепр дарёсидан биричи бўлиб сузиб ўтганида «морьяк» деган тахаллус олганди. Ўша ўша тенгдошлари уни «морьяк» деб чакиради. Маҳалласидагилар ҳам етмишдан ошган Муроджонни «морьяк» дейишмаса қайси Мурод

экан деб ўйга толиб туришади...

Ўзаро келишувдан сўнг устозимизнинг «ЙЎҚОТГАНЛАРИМ ВА ТОПГАНЛАРИМ»

китоби нашрдан чикди. Биз ўша китобдан бир парчани газетамизда эълон қилдик (ўтган йили). Домламизга газета нусхасини бажонидил тақдим этиб, ғаразли ниятимизни (интервью) яна бир бора эслатдик. Аввало, устоз «Тонг юлдузи»ни бир варақладилар. Сўнг, ГУЛЮЗнинг саъй-ҳаракати ила рўёбга чиққан саҳифани кўздан кечириб: «Ниҳоятда жиддий мавзулар тўғрисида ҳам тушунарли тарзда ёзиш мумкин экан-ку, балли!» дедилар. Биз қалам-дафтарни ҳозирлаб, бўлажак савол-жавоб тадориғини кўрдик. «Шошма, мен ҳозир «Қишдан қолган қарғалар» номли ҳикоя ёзаяман. Бугун-эрта тугайди, кейин гаплашамиз», деб шаштимиздан қайтардилар. Ҳикоя чоп этилди, Республика миқёсида жуда катта шов-шувларга сабаб бўлди. Кейин, афсуски, «Қоракўз Мажнун» пайдо бўлди (бу асар «Ўзбекистон овози» газетасида шу йил 2 феврал куни чоп этилди). Биз энди устоз ижодий машғулотларидан фориг бўлди, деб яна ҳузурларига равона бўлдик.

— Мен ҳозир ёзадиган кайфиятдаман, лекин

Биз себган ИЖОДКОР

«Тонг юлдузи»га берган ваъдам эсимда бор. Албатта, бафуржа суҳбат қиламиз ёки ўзим ўз кўлим билан махсус мақола ёзиб бераман! — деб қатъий ишонтирдилар домламиз.

— Қачон ёзиб берасиз ёки қачон ёзиб оламиз?! — деб тикилинч қилдик.

Устоз афт-ангоримизга ажабланиб тикилиб турдилар-да:

— Жиннимисан, айтдим-ку, ҳозир ёзадиган кайфиятдаман деб, тагинима керак! — дедилар.

— Ие, устозингиз Фафур Фулом: «Қиёмат кунининг ҳам чегараси бор!» деганлар, ахир! Наҳот «ёзадиган кайфиятнинг» чегараси бўлмаса, устоз?!

— Очигини айтсам,

ҳозир ГДЛЯН-ИВАНОВ деган жаллодлар ва уларнинг «думлари» тўғрисида жиддий ҳикоя ёзаяман. Шу боис бошқа ишларга чалғимаслигим лозим. Бироқ, Чингиз Айтматовнинг янги китобини ўқиб кўришим мумкин. Бундан ташқари, агар мен «Тонг юлдузи»га интервью берадиган бўлсам, фақат ГУЛЮЗга ёки бош муҳаррирга жавоб бераман! Ахир, мен ҳам ўз кадримини биламан! — деб таъкидладилар устоз.

Биз бу сафар ҳам тарвизимиз қўлтиғимиздан тушиб қайтдик ва ушбу ҳисоботни узр-маъзур сифатида қабул қилишларини сўраб қоламиз.

Кенжа БОТИР.

Она тили дарси эди. Дарс бошланиб, синфга муаллимимиз кириб келдилар. Улар: «Бугунги дарсимизда «Исми шариф» матнини ўтамыз. Ўзингизнинг исмларингиз ҳақида ижодий иш ёзинглар» — дедилар.

Мен ўйга бориб ойимдан ўз исмим тарихини сўрадим. Ойим сўзлай бошладилар. «Исм инсонга кўрк бағишлабгина қолмасдан, инсоннинг нечоғлиг яхши-ёмон ҳислатларини англатиб турувчи ҳам ҳисобланади. Исмнинг Шахло деб қўйишимнинг сабаби, шифохонада бир ҳамшира кизни учратгандим. Унинг исми ҳам Шахло эди. Исми жисмига монанд ёкимтой, хушфеъл киз эди. Сен ҳам ўша кизга ўхшаб элимиз хизматини қилишингни хохлаб шу исмни сенга қўйган эдим», — дедилар.

— Ойижон, бу ниятингизни насиб бўлса бажо келтираман — дедим. Кўлимга қалам олиб сирдошим — «Тонг юлдузи», сенга хат ёзишга киришдим.

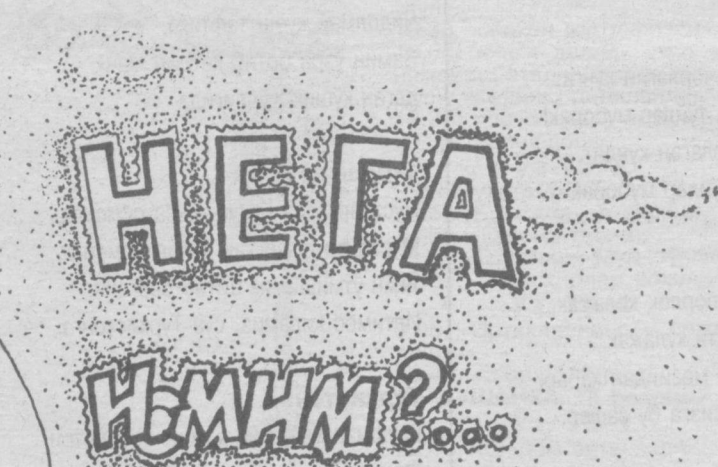
Дугоналарим ўз исмлари ҳақида нималарни ёзишганини тенгдошларим ўқиб улар ҳам ўз ис-

млари тарихи ҳақида фикрлай бошласалар хўп яхши бўларди-да! Чунки ҳар бир исм ҳам, унинг қўйилиши ҳам бир тарих-да! Шундай эмасми?

Шахлохон ЙЎЛДОШЕВА.

винг Маржона кўямиз дедилар. Шунда Нуриддин амакинг «Нодира кўямиз. Нодиранинг маъноси, асл, бебаҳо дегани. Ақллиги ва одоби билан бебаҳо бўлсин, дедилар». Бу исм

Менинг исмим Нодира. Исмимни нега айнан Нодира деб қўйишганини дадамлардан сўрадим. Дадамлар шундай дедилар:

— «Сен туғилганигда ҳамма кўргани келганида, ҳали исминг йўқ эди. Биз сенга исм қўйиш учун тортишув бошлаган эдик. Мен ва онанг Назокат десак, бу-

ҳаммага ёқди ва исминг Нодира бўлди.

Нодира ОЧИЛОВА.

Исмимни бувижонимнинг оналари қўйган эканлар. Катта бувижоним мулла ва табиб бўлган эканлар. У киши Махлиё деган кизни даволаганлар. У киз гўзал, ибоби, хуснли эди. Мени ҳам шу

қиздек гўзал бўлишимни истаб исмимни Махлиё қўйишибди.

Мен исми жисмига монанд киз бўламан. Ўз исмим билан фахрланаман.

Махлиё РАҲМОНОВА.

бўлганда журналист бўлсин деб исмимни Дилдора қўйганлар. Бувижонимнинг орзулари номимни газета ва журналларда ўқиш ва ўзимни ойнаи жаҳонда кўришдир. Илоҳим Аллоҳ Таоло бувижонимнинг қилган ният ва орзуларига етиштирсин.

Дилдора АЗИМОВА.

Инсон дунёга келар экан, унга атаб чиройли исм қўйилади. Менинг ҳам исмим ўзимга хос бўлиб — Робияхондир.

Бир куни мен исмимни ким қўйган, нима сабабдан бу исмни менга атаб қўйганлар, деб қизиқиб қолдим. Бу саволимга жавоб тополмай онамлардан сўрадим. Онамнинг айтишларича, исмимни менга бобожоним қўйган эканлар.

Улуғ ёшдаги одамлар гўдакларга исм қўйсалар яхши дейишади.

Робияхон РАҲМОНОВА.

Таҳририятдан: Болалар, Фиждудондаги Садриддин Айний номли мактабнинг 6 «А» синф ўқувчилари газетамизда янги мавзунини бошлаб бердилар. Исмнинг таърихини биласизми? Хатларингизни кутамиз.

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Муассислар:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КЎМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир: Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:

Йўлдош САИДЖОНОВ, Омон МАТЖОН, Гулнора ЙЎЛДОШЕВА, Хотам АБДУРАИМОВ,
Ҳамидулла ЙЎЛДОШЕВ, Мукаррама МУРОДОВА, Музаффар ПИРМАТОВ, Баҳодир
ТОҒАЕВ, Раҳмон ҚАМҒАРОВ.

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Ҳажми 1 босма табоқ. Буюртма — Г-0103. 46.496 нусхада босилди. Қоғоз бичими — А-3. Босишга топшириш вақти 19.00. Топширилди — 21.30. Навбатчи Озода ТУРСУНБЕКОВА.

• Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000137
• Манзилимиз: 700083, Тошкент шаҳри,
• Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
• Нашр кўрсаткичи: № 64563
• Телефон: 136-57-92
• 144-22-64